

Zeitschrift: Museum Helveticum ad juvandas literas in publicos usus apertum
Herausgeber: Litteris Conradi Orellii et Soc.
Band: - (1750)
Heft: 17

Artikel: Controversia in rheticis ecclesiis an. MDLXX orta de Haereticorum poena e documentis authenticis exposita
Autor: Iconius, Thobias / Eglinus, Thobias
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-394667>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 13.03.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

CONTROVERSIA

IN RHETICIS ECCLESIIIS An. MDLXX.

orta de

HÆRETICORUM POENA

e Documentis authenticis exposita.

Continuatio I.

THOBIAS ICONIUS ad Eccles. Tigurinæ
Ministros.

S.

CLarissimi Viri, Patres colendissimi. . . . Quod
deliberationem nostram adtinet, sciatis,
nihil de Synodi Sententia remissum esse
quicquam anathematis telo faucis. Causæ
cur rem intactam reliquerimus hæ sunt. Advenit
TURKIANUS diebus aliquot ante, quam Fratres
paucissimi confluxissent: Nihil autem nisi Suppli-
cationes Pluriensium, Prægalsium, & quorun-
dam in ea valle Fratrum, in eodem luto hæren-
tium, secum attulit: nullam excusationem no-
vam, quæ satisfaceret nobis, in apricum protu-
lit: sed tantum sibi ipsi non constans, fassus est
se errasse, & se concionatum esse, plectendos &
ejiciendos a Magistratu esse hæreticos, invecum
autem esse in illos, qui Magistratum tantopere
instigaverint ut id faciat. Præterea non esse ea ex
prin-

principalibus fidei articulis in quibus accusatus sit, idcirco omnia omnibus credere nolimus. &c. Hæc fuit summa rerum quas in medium TURRIANUS attulit; quæ quomodo sibi cohæreant vel cæcus viderit. Splendide autem mentitur homo versipellis, quod ejusmodi officium Proceribus in Hæreticos pro Suggestu dederit: quin potius anathematis telum minatus est iis qui hoc senserint aut dixerint, maxime in illa concione, quam habuit in præsentia Comitissæ, Ulyssis. Ejus autem est, cum aliis, ingenii homo, vaser, ut negare, affirmare, subscribere, revocare, & nihil non facere paratissimus sit, modo restitutus apud suos ad ingenium redire possit: Sic plures hactenus Synodos nostras fesellerunt, qui omnia facere jussa parati erant, donec terga Fratribus vertentes eodem luto involvebantur, & proteos instar, aut Diaboli potius in omnes formas se convertere proclive illis erat. Arctius ergo animalia ista constringenda esse putavimus. Antequam vero TURRIANUS appelleret, ego Fratres Italos, qui recte nobiscum sentiunt, appellandos esse censui, ne si quid forte mutaretur, juste conqueri possint, de nostro contra se silentio: quod etsi pars adversa non probabat, neque etiam Collegæ meo id curæ erat, utpote quod rei festinandæ nihil satis festinaretur, & cuncta transigi cupiebant *Turriani* amici, antequam Itali Fratres id recte pernoscerent. Ego id ita fieri prohibui, & per eosdem qui TURRIANUM evocarent, reliquis etiam rem omnem notam feci; nunquam enim, ut libere verum fatear, conventum fieri placuit, nunquam ex animo remittendum aliquid esse, censui. Consilium tamen Collegæ aspernari nolui, maxima
ex

ex parte ab iis profectum, qui ut sunt Prægalien-
 ses ita precibus eorum, in speciem saltem annue-
 re consuluerunt: ego me immorigerum exhibere
 nolui, inquam, eo quod rigidior alioquin quibus-
 dam videar, qui ne anguste sedeant duabus sellis
 plerunque sedere, sed nihil minus videri volunt.
 Sed de his coram aliquando tutius. Quid autem
 Itali responderint, & quanto dolore institutum
 nostrum intellexerint, malo ex literis eorum rem
 omnem cognoscatis, quam ex me. Multa D.
 LENTULUS adducit, quæ certe ante ipsum no-
 bis incumbere sæpius cum Collega meo contuli.
 Unum tamen haud metuebam, a LENTULO
 autem non parce affertur, locum non ita facile
 obtinet inter Fratres, qui etsi pauperes plerique
 sint, difficile tamen in re tam serua & ardua cor-
 rumperentur. Metitur nos LENTULUS aut Ita-
 lorum pede, aut illorum ingenio, a quibus Val-
 lis Telina regitur, quæ ut excoriationibus ejusmo-
 di assueta premitur, ita non dispar corruptionis
 vulnus aut maculam nobis inureret, si Procerum
 nostrorum exemplum sequeremur. Dominus
 autem procul avertat Simoniaë hujus mali suspici-
 onem etiam. Fallitur bonus Frater, si quid hu-
 jusmodi de quoquam suspicatur, si enim Fratres
 expugnationi locum unquam dedissent, certe in
 superiore Synodo id factum esset, ubi auro onusti
 aderant sollicitatores, qui in suas partes contra
 me pertraherent, quoscunque possent: Fuerunt
 etiam ex CAMULII Sociis, qui mille Coronatos
 solvissent, modo causa TURRIANI non ita ce-
 cidisset: tam arcte constricti sunt Cræsi illi cum
 suo Ministro: tam vehementer metuunt ne nidus
 ille hæreticorum vigilantia nostra destruat. Hæc
 non

non somnians scribo, sed ex ejus ore qui pro adversariis peroravit. Fateor autem & semper præter hoc multa incommoda præmeditatus sum, quantam suspicionem importaviffemus omnibus vel corruptionis vel levitatis & inconstantiae, si quid de rigore & inclementia nostra, ut dicunt, concessiffemus. Ut taceam, quanta fenestra aperta fuisset complicitibus TURRIANI cristas de integro erigendi. Patet ex PAULI GADII viri doctissimi & venerandi Senis literis, quæ conspiratio jam antea intercesserit inter MERUM, GANTNERUM, TURRIANUM & Prægalienses, qui hortatu nimirum MARIi tam acres literas ad nos scripserunt, quibus Acta Synodi tanquam blasphema & gloriæ Dei adversa proclamant. Si quid vel tantillum etiam TURRIANO exuli & Rhætorum subdito concessum fuisset, bone Deus! quanti hinc clamores exorti fuissent, cur non potius MERIO & GANTNERO Civibus natis hoc beneficium ostenderemus? Sic meo judicio, auctoritas Synodi non modo intercidisset, sed quicquid in turbatores & Academicos nostros definitum esset majoribus nervis contemptum fuisset. Ego autem non miror Prægalienses casum TURRIANI tam moleste ferre: præter enim antiquam consuetudinem cum ipso contractam, ejusmodi, & Castahemi & [in] Vicosupranensi Ministros habent, qui hæreticos a gladio Magistratus vindicant, & nihil illis viris concessum esse in præfractos publice declamant. Nec ita pridem Vicosupranensis pastor senex, sed insipidus & indoctus D. JO. BAPT. MULLERO contra ipsum disputanti respondit, D. ZWINGLIUM s. m. Virum sanguinarium, præterquam meritum Anabaptistarum cædes & fan,

sanguinem sitivisse. Non facile contra alium balatum seductæ istæ oves evomunt, præterquam quem ex pastore præeunte didicerunt. At isti & nostrum Magistratum & nos omnes suo q. imperio movere volunt, ut TURRIANUM suæ Ecclesiæ reddamus. Sed & Lentulus Literis suis adjecit epistolas CAMULII Basilea olim Plurium &c. scriptas, nuperque in Synodo recitatas, ut iis regustatis, conspirationibus illorum minus fideremus. Cum Acta Synodi ad vos mitterem, excepi quædam ex istis Literis, quæ bona fide me excepisse, ex Scripto LENTULI deprehenditis. Latinas fecit eas literas LENTULUS ex Italica conversas, sed utroque idiomate Synodo expositæ, & nihil explosum. Videbitis ergo facile quam innoxii sint & CAMULIUS & TURRIANUS. Nec sincere sentit de Tigurinis homo ille nummosus, licet OCHINI exilium moderate caussis adductis deplorare videatur. Addiderunt Fratres Itali nova quorundam hominum testimonio roborata, qui ante paucos annos cum CAMULIO disputantes absque omni involucto Arianismum in istis nebulonibus olfecerunt. Simulat CAMULIUS ignorantiam & se simpliciorum esse arbitratur, quam ut de Trinitate quicquam ratiocinetur; at ex testimoniis illis bonorum virorum liquet, Scripturis etiam illum pugnasse, & *Athanasium* naso suspensum *Sathanasium* vocitasse. Hæc & alia nobis sufficiant, unde conjiciamus, quid commeruerint illi, qui sese extricare frivolis suis excusationibus nituntur. His omnibus ergo cognitis, Fratres, quorum VIII. tantum advenerant, unus tantum ex superiore Fœdere, nullus autem ex Ingadina, præpediti cœli inclementia, nihil hinc aut mutare aut mitigare,

mitigare, aut denique tollere voluerunt. Rogatus primus D. Collega meus, conscripserat suam Sententiam, eamque Scripto dabat, cui tamen inniti se nolle protestabatur, si secus Fratribus videretur: Fuit ea, ut reciperetur TURRIANUS, his tamen legibus, a) ut Symbolo *Athanasii* denuo subscribat. b.) Errores & conversationes cum hæreticis libere fateatur. c.) Fateatur justam Synodi sententiam. d.) Caveat a commercio Hæreticorum, nec eos foveat porro. e.) Placeat ut sumtibus Pluriensis Ecclesiæ duo vel 3. mittantur, coram quibus publice concionetur de Unitate & Trinitate Dei, de natura Christi, de Virginitate Mariæ, de statu animarum, de Magistratu & officio ejus, de quibus omnibus jam olim suspectus fuerit, ut ea omnia disputet, palam confutet, & Fratribus satisfaciat. Reliqui omnes Fratres in meam Sententiam, quæ diversa fuit, descenderunt: Non videbatur enim, omnino non videbatur, neque jam antea visum fuit, in paucorum potestate situm esse, infringere, quod a tota multitudine Fratrum sancitum & statutum esset. Neque est ut quisquam nobis objicatur, ad quid operam inanem ludere voluerimus, si nihil mens nobis erat decernere; hoc enim quod instituimus Prægalienensium impulsu fecimus, qui importuni Pluriensis Ecclesiæ faciem tam defectricem & laceram nobis depinxerunt, ut Religio prope multis esse inciperet, ejus rei gratia non convenire, nihilque deliberare. At non nihil deliberatum est, cum illud ipsum nihilum deliberatum fuerit: ne si inclementiæ calumniam evitare conati essemus, in levitatis & inconstantiae crimen protinus incidissemus, sicque duplicato malo, gladium invidulis illis nostris & hæreseos patronis & fulcris,

fulcris , contra nos ipsos in manus tradidifsemus. Arbitror etiam fatalem hanc actionem noſtram omnino fuiſſe , cum cœlitus impediti Fratres ad diem præſcriptum adefſe non potuerint , ne quid in Sententia lata immutaretur. Summo autem mane MERIUS æſtuans , eo die conſpicuus in equo fuit , quo initium fieri debebat : Statim autem ne nos ſalutaret , nimirum cum GANTNERO conſilio facto , in pagum ſuum ſeſe contulit , ubi ad literas meas Synodi nomine ſcriptas ad communitatem , ocyus fuit exploſus , & alius loco ipſius in miniſtrum huic loco electus. Accuſatus quidem fuit a Præſide , at ipſe mollior nunc factus aliquot vini Rhetici ſeriis , ſeipſum turpiſſime nunc exhibet. Communitas autem neglecta Præſidis profani inconstantia , officio ſuo non defuit , ubi cauſas cognoviſſent , quæ nos ad deponendum MERIUM impuliffent. Nunc hinc atque inde vagatur , conqueritur , bellum novum indicit , ſeducere nos plebem calumniatur , nihilque non attentat , ut ſui ſimilis ſemper reperiat. GANTNERUS autem ſuis ruſticis ita inſedit , ut literas , quas Synodi nomine ad ipſos ſcripſi , ſuppreſſerint , neque ex more patrio toti Communitati recitatae fuerint. Volui illos denuo monere , ne contra leges & Dominorum trium Fœderum Decreta GANTNERUM in officio & concionandi munere porro uſurparent , fore enim ut facti ſui difficilem ſint reddituri rationem. At ruſtici illi ſuſque deque ferunt omnia , & jam antea in illo Fœdere Davoſii apud Syndicos obtinuerunt , ut novus aditus daretur GANTNERO denuo ſe excuſandi apud Fœdera ad S. Martini comitia hic congreganda. Obtinuerunt equidem ,
&

& soli GANTNERO plus creditur, quam nobis omnibus additisque Viris trium Fœderum nomine. Contulimus hanc injuriam & impudentiam nuper cum Ammano Davosienſe *Petro Guler*, qui D. *Jacobi Wicci* olim fuit conviſtor. Reſpondit ille ſe non annuiſſe, potioſiorem tamen partem fuiſſe, qui GANTNERO conceſſerint ut in ſtatione ſua pergat, & ſuam innocentiam, quam artibus & violentia noſtra contaminatam oppreſſerimus, de-
 nuo coram tribus Fœderibus aſſerat. Hoc obtinuerunt excluſi noſtri! huc ſpe nova accenſa unice ſpectant, & Münzeriana confidentia ſuperiores ſe contra nos futuros ſperant. Mirificum votum & conſilium, apud eos victoriam ſperare, quorum opera palam facti, cauſis ſuis exciderunt. At exemplo iſto non obſcurum eſt videre, quantum ex Proceribus multi ſibi conſtent. *Gulerus* inquit, ſe non annuiſſe, ſed GANTNERUM ob-
 jurgaiſſe, dicentem ſe quidem, ſed contra conſcientiam, ſubſcripſiſſe. At idem *Gulerus* ægre fert, quod SYLVIUM excluſerimus, qui inſulſo ſuo Scripto ſe oppoſuit Magiſtratus edicto, idque nulla alia cauſa, niſi quod olim Prætor Traho-
 nenſis, ubi SYLVIUS excubias egit, notitiam ſynceram illius hominis habuerit. Ideo, eſſi *Gulerus* dictus non annuerit, non tamen propter SYLVIUM ſuum fortiter, ut debuiffet, ſeſe Ruſticis oppoſuit, quod facile potuiſſet, cum authoritate in toto iſto Fœdere valeat. Conjunget hiſ operam ſuorum amicorum TURRIANUS, adeo ut nihil aliud ad futura Comitia auſim ſperare, quam clamores, turbas, & verbera etiam, ſi licuerit. Miror autem, quid Domini Rhœtorum ſint reſponſuri, qui omnes prius actiones Synodi

tanta concordia , tanta animi benevolentia confirmarunt. Conscripta etiam est tota illa causa inter GANTNERUM & me in pergameno , ubi accusatio , responsio & Sententia ita expressa est , ut manifeste etiam declaratum sit , illos neque pro Ministris & Fratribus sive Pastoribus nos aut posse , aut velle agnoscere , qui lupos manifestos a Magistratu ab ovili repellendos esse inficiarentur. Possimus etiam manum GANTNERI videndam & tangendam Dominis exhibere , qua nobis accedendo errorem suum retractavit , licet postea publice dixerit , se id contra conscientiam fecisse , unde impudentia istius hominis & levitas exemplo carens eo turpius in apertum proferetur. Cum ergo Præses Profanus , cum multi alii Proceres , communis pacis ergo operam minus strenuam navent , neque jam longo tempore iteratis suis promissionibus , ceu torpentes & tepidi , stare velint : insuper Rusticorum quorundam tanta sit insolentia , ut sese publicis ordinibus temere opponere non erubescant , apudque plures infectos , suspectos nos GANTNERUS & MARIUS fecerint , quasi pharisaica & pontificia tyrannide , perque vim contra ipsos egerimus , certe (ut ad secundum actionis nostræ caput deveniam) electi sunt VIII. Fratres , qui ad Comitium Martini Senatum trium Fœderum ingrediantur , & singulari vehementia conquerantur , quod multa Synodo promittant , nihil autem præstent ; quod blasphemos Arianos in ditione sua tolerant , quod Scholas & Ecclesias minus curent , quam si nutriciorum curam & provinciam aliis omnem demandassent ; quod impune omnia grassentur , hæreses , Sodomitæ , factiosi , immorigeri , nulla legum & constitutio-

num

num reverentia territi, facillime locum inveniant, denique patrocinium etiam nanciscantur, qui se publice contra Synodum & Dominorum statuta opposuerint. Nisi aliter res geratur, paratos nos fore, omnia privilegia olim a Majoribus nostris impetrata, omnia Diplomata, quibus Acta singularum Synodorum ipsorum autoritate, sed incassum, confirmata sint, reddere, & penitus abolitis Synodis negligere; nec posse nos secus facere, siquidem magnis sumptibus & sudoribus anniverfarias celebremus Synodos, quibus vel ipsis testibus, nihil quam pacem Ecclesiae & honorem Reip. quaeramus: ipsi autem, si quid fabricatum fuerit, non modo suo civili baculo non in opus & effectum educant, sed insuper Synodum traduci, negligi, & in caeno conculcari facillime patiantur: Satius ergo esse Fratrum loculis parcere, quam oleum & operam perdere. &c. Hæc & alia acriter illis proponendi provincia mihi demandata est: At Deum immortalem! nescio quid sim facturus, quum multorum ingenia mihi sint cognita, & vix nos audiant, si cum gratia & animi lenitate quid suppliciter petamus. Metuo certe si Fratrum imperio parendum fuerit, ne ad carceris aliquam cloacam me extemplo sint deducturi. Si quid impetramus, ut sciatis quamprimum efficiam. Certe D. *Willius*, qui ex infelici partu uxorem suam, singulare pudicitiae ornamentum nuper amisit, optime nos jubet sperare, in memoriam nobis revocans anteaetam GANTNERI jactantiam, ex qua ceu ex parturientibus montibus præter ridiculum murem nihil enatum sit: Eundem in modum nunc quoque cœli ruinam minari, cujus pondere ne prior gravetur; sibi ca-

veat. Sed de his haftenus. . . . Vos
 quæſo Patres colendiſſimi loquacitati literarum
 ignoſcite, vobisque me ſemper commendatum
 habete. Reſalutant vos D. Coſs. D. *Campellus*, D.
Pontif. D. *Carolus Bonettus*, &c. Ocyſſime. 1571.
 Cal. Octobr. Curiaë.

Dominationi veſtræ add.

Subjectiſ. TH. IConius.

THOB. IConius ad H. BULLINGERUM

d. 29. Octobris 1571.

Nimirum quod agam habeo: citius enim Euri-
 pus æſtuare deſinet, quam MERIUM &
 GANTNERUM novis ſubinde furiis agitari. ME-
 RIUS jam ante Davoſii & nuper 14. hujus menſis
 Fanafii in publico, coram tota multitudine Ru-
 ſticorum, infinitis calumniis Tigurinos, Berna-
 tes, noſque præſertim Curienſes, quos Episco-
 pos per contemptum & *Pfaffos* ſtolatos vocat, im-
 pudentiſſime proſcidit. Tigurinos ſtercore ſuo
 ſimplicium oculos oblinere, ita ut veritatem vi-
 dere non poſſint, aperte dixit: imo ſeducere eos
 inſana doctrina miſeram plebeculam proclamavit.
 Cumque a viro quodam honeſto & gravi objur-
 gatus eſſet, quod Eccleſias illas immodicis ſuis di-
 cteriis præter meritum inceſſeret, regeſſit, *ja er
 habe es thon, und wölle denen von Zürich noch
 bas einſchenden.* &c. Hæc conſtant, & multorum
 piorum teſtimoniis probari poſſunt. Quod ad noſ
 adtinet & totam Synodum, improbe coram om-
 nibus Ruſticis factò in communionem ſilentio ca-
 lumniatus eſt: Noſ tyrannide noſtra violare leges
 Rhætorum publicas, eripere popularibus privile-
 gia & libertatem, quam haftenus in eligendis &
 reti-

retinendis Ministris studiose observarint : hoc nunc mutari , deiici , abigi & Ecclesiis abripi per nostram libidinem , qua novos , externos , circumforaneos nebulones & pueros , abrogatis civibus & indigenis , subornemus , qui nobis Pontificibus tantum supplices fiant , nosque adorent : reliquos , qui frænum nobis injicere possent , cane & angue pejus averfari : Hinc etiam multum se tripudiare , qui improba ista societate nostra pertæsus , summam sibi distractionem nobiscum esse contingat , ceu cum mendacibus , & ne uno quidem altero meliore. Pervertit autem Sathan ille & proditorie ad nos transfert , quod olim , dum omnes pontificio luto inhærerent , in Episcopis Antichristianis recte castigatum fuit. Cum omnes enim Communitates stercus pontificium adhuc sequerentur , Episcopis non Religioni sed laudi fuit obtrudere Communitatibus Sacrificos qualescunque , quos missos & sacratos , etiamsi adulteri & homicidæ fuissent , retinere cogebantur : mutandi vero vel deponendi potestas penes Episcopum solum recumbebat. Hæc tyrannis abolita est in Ecclesiis illis Rhæticis , quæ luce veritatis illustratæ , Ministros suos suffragiis publicis & communibus nunc eligere & deponere possunt. Simul vero ne rustici licentius agere possint , Synodos institui curaverunt , Rhæti Domini , quas certis privilegiis & diplomatibus , quæ in manibus habemus , ornarunt , ut nemo nisi examinatus , probatus & legitime missus suggestum conscenderet : Si qui vero sponte currerent non missi , non approbati , Synodove certas ob causas contrarii ejusdem jussu & autoritate e statione dejicerentur. Nunc concitare videtur Rusticos homo ille discolus , eo ma-

xime nomine , q. patriæ ipsorum libertati & legibus insidiamur vi , artibus & quibuscunque modis possimus. Finis autem MARIO propositus etiam est , ut se iterum apud suos , unde expulsus est , ingerat , nobisque invitis Samaritanorum ducem se præbeat , quorum nocturnis & clandestinis insidiis , opus veræ Ecclesiæ impediatur. Sed ut conatus ille improbus autorem suum egregie delusit , frustratus est , atque palam fecit : ita brevi erit , dubio procul quod temeritatis suæ pœnas quoque luat. Nunc ad GANTNERI pervicaciam venio. Is statim post finitam Synodum contra conscientiam sese subscripsisse professus est ; perstare se in sua sententia nihilominus quam antea : vi , artibus & technis nostris superatum fuisse , perindeque ut Christus a Pharisæis , ita a nobis oppressum se esse subinde conqueritur. In jus etiam 18. Octobris vocavit Symmistam suam JO. GERUM , quem expulit e suo Sacerdotio , quod & ipse GANTNERUS sua manu contestatus est : nunc jure cum eo agit , quod hæc de ipso spargat , & Anabaptistis favere rusticis retulerit : quali vero Synodus testari de omnibus nequeat , de quibus astutissime dilectum illum Fratrem accusavit : At judices hujus loci causam illam suspenderunt usque in mensis spacium : iterea temporis respondebit GANTNERUS alibi , ut mox subnectam. Hoc vero memorare oportet. Cum in judicio publico apud S. Petrum Schanvicæ litigarent , publice atro carbone nos notavit percitus æstro GANTNERUS , dixitque : Se quidem damnatum esse , sed absque ullis causis legitimis & necessariis , & nullum magistratum habere potestatem ipsi interdicendi concionandi munere. Te-

stabitur

stabitur hæc & alia enormia totum Judicium. Voluit autem opera suorum rusticorum opprimere GANTNERUS GERUM, quod adjutus testimonio aliquo innocentiae fucatae viam & aditum sibi pararet compellandi civium Senatum, qui hoc tempore, quo Magistratus fit electio, frequenter habetur: Sperans se nihil non impetraturum, si copia sibi fieret denuo se purgandi. At miser & insanus homo non modo repulsam passus est: Sed ita a patrio Senatu depexus factus, ut iracundus abiens, nihil porro se a Magistratu postulaturum sit minatus. Quandoquidem ergo uterque istorum tantis obtreccionibus bonos omnes gravavit, omnino officii nostri esse duximus, Magistratum trium Fœderum tot injurias conqueri, apudque ipsum deponere. Ingressi ergo nuper in comitiis Senatum, quid moliantur isti palam fecimus: rogavimusque Dominos trium Fœderum, ut MARIUM & GANTNERUM ad comitia futura Martiniana suo imperio evocantes sistant nobis super omnia, quæ in ipsis desideramus. Annuerunt Domini, & se citaturos homines istos benevole permiserunt. Hunc diem finem aliquem allaturum huic controversiæ nostræ speramus. Faxit Dominus, ut prudenter fortiter & modeste transigantur omnia, in nominis sui sempiternam gloriam & Ecclesiæ salutem. Amen! . . . Vale Pater colendissime! Deus te & reliquos erigat & firmet! Salutant te omnes, quos salvare jussisti diligentissime, cum primis D. Campellus. 1571. 29. Octobr.

D. T.

Subjectiff. TH. Iconius.

H 4

Idem

Idem ad Eundem.

S.

ULtimas tuas accepi, Reverendissime Domine! tuamque excusationem D. Cos. amplifs. legendam exhibui, qui certe mecum non frustra miratur, te multis modis oneratum & afflictum scribendi tamen munere non superfedere. Cogor autem aures tuas, imo animum S. C. nostro adversus **GANTHNERUM** cognito nonnihil exhilaratum, de integro gravissime vulnerare. Serio quidem dimissus fuit, sicuti exemplum Decreti, de manu D. Cos., qui in Scribæ gratiam composuit primo, descriptum, ipsique **GANTHNERO** per publicum statorem transmissum abunde testificari poterit. Non autem sine causa alius electionem in re-ditum D. D. Coss. suspendere **GANTNERI** fautores voluerunt: interea enim temporis malis artibus imbuti astutissima consilia comportarunt, **GANTHNERUM**que, sponte sua alioquin currentem incitarunt, ut omnem rei eventum, totamque causam Senatui & Civibus, sc. frequentissimo Magistratui numero 70. Virorum constante, conquereretur; sperans se hoc extremo conatu suprema quæque impetraturum. Tertio ergo Novembris cum jam ex Comitibus reversi essent Dn. Coss. præter morem patrium in maximum Senatum **GANTHNERUS** chartaceis telis bene ut sibi videbatur munitus, ingressus est: multis conquestus est de injuria sibi facta, & concionibus suis a malevolis ex odio & invidia in pravum sensum detortis: se nec ita unquam sensisse, neque in hunc modum, sicuti sinistre quidam interpretantur, sentire adhuc hodie. Fieri & perverti sibi omnia & dicta & facta ex odio & zelo maligno. Simul
autem

autem (subit Proverbium: Malum consilium con-
 sultori pessimum.) dum se purgaret, sibi que ipsi
 contrarius esse inciperet, e sinu depromsit longis-
 simam chartam, in quam mille diversorum Pa-
 trum Sententias de non puniendis Hæreticis, con-
 jectas tragico clamore temereque effudit. Addu-
 xit *Augustinum*, *Hieronymum*, *Tertullianum*, &
 cum primis præstigiatorum *Brentium*, qui homini-
 bus cœlum cum inferis miscuit & obscuravit, hunc
 mirificis elogiis in astra usque adeo evexit, ut post
 illum omnes nostræ tempestatis Viros longe do-
 ctissimos & sobrios odiose perstrictos reliquerit.
Brentii argumenta elumbia, quæ tractat in libello
 quodam, in quo Quæstionem illam, *Num Ma-*
gistratus jure possit occidere Anabaptistas, ex professo
 agit, prope omnia recitavit, miroque clamo-
 re & infano ejulatu locum de zizaniis non eradi-
 candis ad tædium usque omnium repetiit: Audite
 Verbum Domini clarum & expressum, *Ne extirpe-*
tis; Ne evellatis.. &c. Audite inquam. &c. His
 absolutis operam suam toties sponte denegatam
 iterum obtulit, seque Civem esse crebro inculca-
 vit, q. hominis exteri gratia (quod nemo expe-
 tit) minime, licet erret & seducat alios, elimi-
 nandum et amovendum. Ad minimum autem
 spatium unius horæ clamando contrivit. Egres-
 sus Sententiam foris non expectavit, ita arro-
 ganter de se sensit, dandam, sed ocyus cum sto-
 macho, quem tamen egregie refrigeraverat, do-
 mum sive in ædes Soceri sui se contulit, sperans
 nimirum, eo omnium animos flectendo intempe-
 stiva loquacitate sua compulisse, ut non modo sit
 restituendus, sed precibus aut pallio etiam tra-
 hendus. Quid autem? Quandoquidem turbas

excitare non veretur, et perfrictissima fronte Senatū minorem, Patres sc. conscriptos pudescere conaretur, quod scripto talem Sententiam illi decrevissent, qua concionandi munere domi forisque prohiberetur: tandem Ampliss. D. Cos. quem GANTNERUS maxime suspectum habet illati damni, quod sibi ipsi intulit, ejusmodi medicinam repperit, et suavit, ut mihi mandaretur sex aut septem Fratres, quos maxime idoneos huic negotio censerem, ex Fœderibus tribus evocare Magistratus sumtibus, quorum opera et consilio quæstio illa diligenter excuteretur verumque eliceretur, et victus veritati GANTNERUS cederet, erroremque suum relinqueret: cujus consilii et sententiæ pars potior et longe major Senatus extitit: Plures tamen et tres eximii, homines tamen Epicuræi medicinam istam averfati, GANTNERUM posthabitis omnibus, restitutum voluerunt officio, quos certe non puduit seipfos mendacii et levitatis exemplo carentis criminis condemnare, quod serio adeo prius dimissum tam impune receptum velint. Volunt Anabaptistas ejectos, interim fautores et patronos eorum retinere summo studio contendunt, ideo autem contendunt, quod GANTNERI opinio, ad fidem neminem cogendum esse, Epicureis et hominibus atheis pulchre applaudit et arridet: quod certe pro suggestu ex occasione contextus Julianis quibusdam aperte objeci. Vesperi ejus diei, quo pedibus itum est in hanc Sententiam, ut convocatis quibusdam Fratribus, dijudicaretur S. Litteris, num quisquam ob Fidei causas urgendus aut puniendus sit, numque FRELLUS noster sit revocandus et tolerandus impune, nec ne: Ipse
 GANT.

GANTNERUS ad D. Cos. W. se conferens reliquam stipendii sui summam exposcit, et q. folius ejus causæ gratia accesserit, arroganter præ se tulit: Tum D. Cos. Senatus & Civium majorem Sententiam illi aperire, utque meliorem mentem induceret, ad frugem revocare, precibus instare, ne ita temere in receptam Confessionem tumultuaretur; spectare ejusmodi pertinaciam ad motus & turbas civiles, quibus in mundo nihil miserius nihilque sit perniciosius. GANTNERUS nescio quam bene *Brentio* suo fidat, statim ad cognitum Dominorum Decretum respondit: Ego non peto mihi Synodum congregari, neque debent res ejusmodi Fidei, suffragiorum humanorum multitudine superari & vinci: Unusquisque peculiarem loci alicujus Sensum sibi affingit, quem si multi etiam alii teneant, me statim multitudine nimirum sua, non veritatis testimonio debellabunt. Et quis Judex futurus esset disputationis? Quasi vero, Respondit D. Cos. Verbo Dei Judice destituamur! Regessit, siquidem autem THOBIAE id muneris datum sit Fratres convocandi, vocabit ille ejusmodi, qui modis omnibus sibi placent. &c. Multis, sed frustra cum illo egit: detrectat nim. se Synodo subjicere, metuens ne postrema fiant deteriora. Nihil se peccasse in Confessionem Tigurinam denuo regessit: Ubi D. Cos. Quid tu mi *Gantnere* loquaris quæso penitus cogites: Nescis Anabaptistas secundum Confessionem illam non favendos, non defendendos. Regerit homo arrogans: Non miror Tigurinos odium suum in Anabaptistas Confessioni huic inseruisse: Ab initio enim Reformationis insontes homines Anabaptistas supplicio etiam

am affecerunt , & vita privarunt ; propterea cum prius tantam severitatem in ipsos exercuerint , non potuerunt nunc præ pudore ab insectatione illorum manus abstinere , sed in Confessione aliis quoque persequendos bonos ejusmodi homines propinarunt , ne videlicet ipsi Tigurini ab initio præter officium fecisse videantur. Ecce quibus calumniis Tigurinos homo ille premat , & quid animi habeat ! Cum Brentianos & Tertullianos sc. ad hæreticos deficientes tantopere celebret , qui Confessioni receptæ omnibus modis repugnant , solis Tigurinis maledicit , quorum Confessioni ipsemet GANTNERUS , ut Liber & Codex Synodalis prohibet , olim sua manu subscripsit. Respondit D. Cos. non Tigurinos modo , sed & Bernenses , & multos alios primates Anabaptisticos feroces non ferre : Imo in modo peractis Comitibus Davosii celebratis a tribus Fœderibus Decretum illud de extirpandis & ejiciendis Sectariis renovatum & confirmatum esse. Resp. Non posse se salva conscientia hoc dogma recipere , propterea recte se docuisse ; Ad Fidem neminem esse cogendum , nihil egisse exilio dignum , tolerari multo nequiores intra mœnia. &c. Posthæc recessit a Cos. Ubi recessisset , me statim (utpote rerum omnium ignarum) per ancillam ad se vocat D. Cos. quidque actum sit , quantisque artibus & viribus lupum restitutum voluerint. Mirabar certe GANTNERUM adeo impune ampliff. Senatui ausum fuisse illudere & iniustæ Sententiæ condemnare. Placuit , ut quamprimum Senatus iterum habeatur (habeatur autem post mercatum. . . .) GANTNERI repulsam proponat diffidentis nimirum causæ suæ , & statim post denunciationem illam ,

illam , alium eligendi curam habeant. Cum autem D. PONTISELLA , qui nunc resipuit , & partes nostras acriter defendit conscientiae testimonio victus , decumbat , mercatusque noster sit praeforibus , consilio amborum fiet , ut rejiciatur hoc quicquid est negotii post mercatum. Si alium (siquidem GANTNERUS Fratrum judicia abhorret , & Spiritus sui patefactiones & oracula somnolenta adorat) eligent , neminem vocabo. Si autem nova monstra alent , & vi aperta , aut artibus restituere GANTNERUM voluerint , convocabo plures Fratres , & iis de causis (ut nuper scribebas) Senatum nostrum sollicitabo , ut scribat ad vestrum Ampliss. Senatum & roget , ut mittat aliquem ex choro vestro , nostri colloquii testem , & superintendentem. Sed scio quid futurum : Non deerunt , qui statim ogganient , o quid Tigurinos accersimus ? Caret ne Rhoetia doctis Viris , qui litem hanc dirimant ? Sed scurras ejusmodi ne curemus. Incumbam totis viribus , ut evocetur unus aut alter. Interim omne Ecclesiae onus cervicibus meis incumbit , & si saltem aliquam contrariae Sententiae & opinionis mentionem ex officio facio , statim excipior a Gantneri fautoribus : o peregrinusne ille civem nobis deturbabit officio , urbe expellet ? Potius civem retineamus , hominemque externum & inflatum rejiciamus. Sequuntur hinc contentiones rixaeque frequentes inter viros & mulieres inter se dissectas , adeo ut parum absit , quin ad pugnas spectent multorum licentiosae obrectationes. Hoc vere dixero : Si GANTNERUS recipitur , nec publice retractaverit , & resipuerit , in officio esse ego non potero , utut paterne moneas , ne cogitem
de

de decessu in Ecclesia tam perturbata. Prodere veritatem nolo, nec debeo. Si ingenium ille obtinuerit, ego vero diversum docuero, res spectabit ad arma, quod ex multis indiciis colligere nunc etiam non difficile possim. Potius cum gratia vestra abibo, quam dissidii intestini authorem me (ut putant alii) præbere. Excitat turbas non ipsa veritas, sed latro ille Joan. VIII. depictus. Non autem dimittent G. isti homines, ergo extrudar ego. Toties etiam sugillat Tigurinos homo impudens, ut responsioni & excusationi justæ occasiones locupletes dederit. Quid autem tibi videatur de libello *Brentii*, quæso fac mature sciam. Hæc media nocte.

* * *

S.

DEo Patri ac vindici suæ ecclesiæ Jesu Christo sit laus ac gloria sempiterna, qui e faucibus immanissimorum luporum pusillum suum gregem indies magis magisque dignatur eripere, & Rhætici Ecclesiis pacem creare, insidias detegere, lupos arcere, hostesque cruentos, Antichristi putida mancipia, pudefacere. Lusum enim jocumque dixeritis, Colendissimi Patres! quæ jam antea exantlavimus, si hodiernam victoriam, quam Dei gratia consecuti sumus, probe consideraveritis. Citavimus per trium Fœderum literas [sicut ultimo scribebam] MERIUM, GANTNERUM, CHRISTOPHERUM Cremetum Arianum, & si qui alii ex Communitatibus & earum Ministris inobedientes hætenus fuerint; ut per Dominorum diplomata evocati se trium Fœderum Senatui sistant, & suarum calumniarum & contumaciæ rationem reddant.

dant. CHRISTOPHERUS ille qui Asinorum com-
 paratione blasphemus usus erat, furtiva etiam &
 turpi fuga sibi consuluit. MERUS convitiator
 impudens domi remansit, rei que eventum exspe-
 ctans per amicum quemdam alium excusari cona-
 tus erat. Sed cum causa & ipsius & GANTNERI
 agenda esset, καὶ τὸ κρινόμενον tractandum, uter-
 que se ex curia subduxit. 17. igitur die hujus
 mensis, intromissi in Senatum, tanta diligentia,
 tantoque serio causam illam nostram egi, ut be-
 nignis auribus Patrum impetratis, prælonga ora-
 tione omnium citatorum artes & insolentiam ita
 depinxerim; ut GANTNERUM post Festum, de-
 inde iterum apparentem ne audire quidem volue-
 rint. Sententia vero ejusmodi lata est in omnes.
 Quia MERIUS hæreticorum fulcrum non modo se
 cum GANTNERO fecerit, sed convitiis etiam
 confœderatas Ecclesias libidinose prosciderit, de-
 cretum est uno ore, ut sine mora in exilium rele-
 getur, atque a Dominio trium Fœderum, sine
 ulla excusatione ejiciatur. Idem etiam in GANT-
 NERUM definitum est, nisi subscribendo hoc ip-
 so tempore satisfaciat nobis, quod cum statim in
 præsentia D. Coss. detrectaverit, nihil aliud ei in-
 cumbit, quam ut amisso civitatis jure aliam sedem
 quærat, suæque insuperabilis pertinaciæ condig-
 nam mercedem recipiat: Quod tamen ut mature
 fiat, per Magistratum nostrum satis indulgentem
 perficietur, qui aliter certe ac mitius agere nequit,
 cum omnia remedia mitiora frustra adhibuerit:
 animosius etiam istam GANTNERI ferociam com-
 pescere nunc audet, utpote confirmatus a Civium
 Curientium Senatu. Postquam enim 27. Octo-
 bris repulsam passus est, neque temerarias & futi-
 les

les suas querelas coram tribunitia potestate deponere posset; Nos duo Ministri, ob clandestinas calumnias GANTNERI, quibus nos causamque illam definitam & transactam criminose ubique obruit & gravavit, 10. Novembris in Civium Senatum [qui constat ex 70. proceribus] hoc totum disfidium retulimus. Repetii prolixè actionem omnem in Synodo discussam: Ostendi illis manum & subscriptionem hominis, illamque oculis etiam Gantnerianorum ingessi: prælegi etiam de Ministerio & Magistratu articulum sive caput ex Confessione nostra anno 66. impressa: Diploma etiam novum causam illam complectens & pergameno conscriptum prælegi per Scribam voluimus: Placita etiam Synodalia protulimus: utque in pauca conjiciam, rem omnem adeo fideliter, præsentibus Gantneri consanguineis ejusque Socero, exposuimus, ut ii etiam qui ab ipsius partibus hactenus steterant, tam arrogantem hominis insaniam exhiberint omnes: Iccirco uno ore decreverunt, nisi ad posterum & jam elapsam Martini diem obsecundarit, exularet. Quid faceret homo amens? Ingreditur 13. Novembris Senatum, qui quotidie fere ex Patribus conscriptis habetur: cumque aliarum rerum gratia forte fortuito ibidem in Curia essem, introvocatus etiam per lictorem, novam insaniam insanire GANTNERUM audio. Conquereretur, insano clamore, se denuo in Civium Senatu accusatum falso: nullum se locum Scripturæ corrupisse, quemadmodum dixerimus. ERASMI se interpretationem secutum, cujus *Paraphrases* per D. LEONEM versæ Tigurique impressæ etiam fuerint; magnoque in pretio ibidem habeantur: Sibi vero vitio verti, quod ejusdem
Sensum

Sensum in hac nostra controversia arripuerit. Miram hominis astutiam, qui ultimo hoc conatu Senatorum animis novas offundere tenebras conabatur: Quasi vero in Paraphrasibus quæstiones theologicae lexpediantur! E diverso autem me nominatim pudescere nitebatur calumniando, me Scripturam in Synodo Sacram contra Sanctorum Patrum & omnium puriorum Scriptorum Sensum et morem allegasse. Rogatus, quo in loco Scripturae id commissem, respondebat: Locum Pauli ad Rom. 13. de Magistratu ita me in medium attulisse, quasi hujus loci patrocinio hæretici a civili Magistratu plectendi forent. Ego recte me id fecisse Patribus denuo probabam, siquidem eo loco Magistratus Dei Minister nominetur, qui gladium ad ulciscendos malos gerat, nec frustra: Unde colligam, Hæreticos aut male non agere, aut generale hoc Pauli dictum ad certum malefactorum genus aliquod constringendum, quod alibi Paulus (1. Timoth. 2.) neget. &c. Satis erat hoc Patribus, et prolixiore excusatione rem toties tractatam non indigere dicebant. Cum autem GANTNERUS querelas impudentes multas alias evomeret, tandem Judæorum ritu Signum Signum cœlitus devocabat, cujus indicio, uter verum sentiret, dijudicaretur; simul etiam sine fronte minabatur, Patribus nescio quem occasum et *πανελευθριαν*, si ipsum expelli tam facile paterentur. Quin potius Belliano more Gamalielis consilium adducebat, hortans Senatam, ut huic insistendo Dei consilium non antevertant, aut rem sponte casuram tantis viribus non agant. Ita autem Patrum animos hisce suis clamoribus frivolis exacerbavit, ut ii quoque qui reliqui erant ex

Tom. V. I amicis,

amicis, in sui odium et desertionem armarit. Ita conclusum jam est millies, ut vel obediat, vel alium solum quærat. Colligere autem Patribus facile erat GANTNERUM Magistratus ordinem (sicuti quidam aperte dixerant) pervertere tollereque velle. Quia vero citatus coram tribus etiam Fœderibus comparare debuit, nihil tunc in illum durius actum fuit, a nostris. Cum vero super Fœdera et fortunam omnem animum gerat, adque nostram orationem, ipsius Ministerium, rusticorum favor, spesque omnis tergiversandi amplius præcisa fuisset, nihil obedientior sed induratio factus, exulare nunc potius quam ad mentem saniozem redire mavult. Hæc de *Gantnero* et *Mario*, *Christopheroque*. Ne vero hi ipsi una cum reliquis depulsis sive depellendis ministris ac hæreticis, aut etiam Communitatibus inobedientibus, porro nobis aut parem aut majorem molestiam pariant: Statutum est unanimiter a Dominis Rhœtis, ut peculiaris Magistratus constituatur, trium Fœderum numero et nomine, qui inobedientes quoscunque hujus nomine et censura in ordinem redigant, et severius, quam hactenus accidit, in illos animadvertant: idque sumtibus ipsorum, qui se immorigeros præbent. Hoc fræno multorum furor cohiberi poterit, et si erumpet, puniri. &c. De Papistis autem nostris non minorem victoriam reportavimus. Quid enim vi et tyrannide jam plures annos Pontifex non attentavit? Misit Legationem superioribus annis minacem et criminofam cum in ministros, tum Ecclesias omnes. &c. Intercepit piorum multorum bona ac merces. Abripuit FRANCISCUM CELLARIUM et Romæ lento igne combussit. Conjecit in

in vincula plures ex nostris nobilibus, Mediolani, Boloniæ et alibi. Expulit per Boromæum et Episcopum Curiensem ministros Mesaucienses omnes. Conviciis crudelissimis Religionem puram quotidie afficit. Nunc vero cum nihil per nostrorum patientiam Tirannide efficere se cernit, domesticis artibus et Proceribus mancipiis sive equitibus suis, id quod vis aperta denegat, impetrare conatur. Quid enim Rhetiensi Domino potentia dederit in omnia beneficia ecclesiastica Rhætia, malo te ex authentico Privilegii ipsius exemplo, ex literis cum meis alteris, pridem paratis, non vero missis, idemque ex *Gadii* ad Conventum nostrum Scriptis, cognoscere. Nolim autem vos dubitare de certitudine impetrati illius Diplomatis pontificii, quo Collator & Syndicus sive Procurator omnium Ecclesiarum constituitur Rhetiensis. Ita enim (ut D. Frater CAMPELLUS recte monuit) terrorem illis incussimus, ut D. *Conradinus Planta* trepidans ad nos festinarit, seque sponte obtulerit, D. Rhetiensem lubenter Diploma sive Bullam illam majorem discerpendam nobis allaturum, modo in Præpositura illa adipiscenda (cujus duas Bullas minores legendas nobis jam antea dederat) nihil impedimenti essemus. Voluit autem oculos nostros istis Bullis minoribus perstringere nobis, quasi nihil præter solam istam Præposituram Telliensem aspiraret, unde cum neque Ecclesiis neque Religioni nostræ periculum crearetur, saltem nihil impediamus, si auxilio illis esse negaverimus: astute dissimulans imo abjurans, nullas alias restare Bullas, nullum generalius privilegium, cujus nos tamen exemplum, sicuti vides, habebamus. Nolumus ergo rem celare tantam, nisi omnibus

Bullis traditis & dilaceratis, penitus desistant ab inceptis: Proposituramque illam suis possessoribus relinquunt, qui in pios usus ipsius usufructus hactenus piorum etiam testimonio converterint. Tantæ vero fuerunt elationis & confidentiæ, ut nihil postea conscios hujus prodicionis morantes, Præposituræ nihilo fecius inhiarint, & illam consequi per proceres posse considerint. Sed Dominus illorum consilia ita infatuavit, ut non modo repulsam passi sint, sed rusticis etiam hujus postulacionis turpitudine palam fieri necesse nunc sit. Videbimus, quid apud populares obtinere possit. Aegerime pauperes rustici dilapidata & deperdita Ecclesiæ bona pristino vigori restituent. Nunc Rhetiensis Pontifex omnem culpam nobis ministris imputat, quos mentiri dicit, & dominationem aspirare calumniatur: minatur etiam dira omnia & talionem ejusmodi, quæ ipsius observantiores nos sit effectura. Mirifice enim causam nostram juvit, sperans æquiores tanto se nos habituros, quanto nobis auxilio suo in rebus nostris accederet: ideo etiam anxie nos curavimus, ut primo causâ illa nostra Dominis proponeretur, ne si postea acta fuisset, *Plantas* illas offensas duriores nobis habuissemus. Sic Dei gratia res recte evenit, & Clarissimo etiam D. SIMLERO munus admodum honestum decretum est, quod prope diem; si res cesserit ex animi sententia, ipsi repræsentabitur. Nolim tamen vos oblivisci, ubi & inter quos versemur nos. De *Flavio Gargano*, sicuti insertæ monstrant literæ, satis jam constat, illum esse speculatorem ac inquisitionis munere decoratum. &c. Audiemus brevi vobiscum, quid sit ea in re confectum. Nunc longius scriptionem
perlon-

perlongam extendere, & Religioni & molestiæ mihi erit, cum tua negotia considero. Unum hoc denuo vobis inculcare haud erubescam, ut considerare tandem dignemini, quibus in periculis ego nominatim verfer. Causa *Flavii*, Oratoris mihi & Pensionariorum omnium invidiam & irreconciliabile odium conflavit. Rhetiensis negotium Potentissimorum insidias tendit, *Gantneri* & *Marii* pudefactio, domesticorum civium & plebeculæ insanæ malevolentiam conciliat. Breviter ita multorum insidiis sum expositus, ut ubi tandem secure ambulare possim, vix habeam. Mei ergo memores indulgentissimi Patres, si non mei, liberorum saltem meorum quæso vel tantillum rationis habete; ne multis ærumnis oppressus tandem, graviore onere molestus vobis esse cogar, quam nunc cogitatione complecti possim; plura scribere nolo, 'ne Paternitati vestræ diffidere videar. Gratia & misericordiæ vestræ me commendo obnixè. Valetè Colendissimi Patres omnes una pariter, hancque celerem exarationem benigne quæso & dextre interpretantes boni consulite. Ocyssime 1571. 22. Novembris.

Amplitudines vestras

Inscr. ad H. Bullingerum cæterosque

Tigurinæ Eccl. Ministros V. Cl.

Vera animi reverentia & subjectione
colens Thobias Eglinus,

* * *

S. D. P.

NON possum Viri clarissimi Patresque honoratissimi! non communes ad vos ambos literas dare, quibus & per me gaudij aliquid percipiatis,

et si satis sciam D. THOBIAM quoque dilectissimum mihi Collegam idem longe adhuc exactius facturum. Dominorum nostrorum in Rhætia Senatus-Consultum sive Decretum ad orationem nostram petitionemque Synodi nomine coram ipsis habitam, est hoc, quo Communitates illæ in ordinem redigantur, quæ vel inter liberos Rhætos, vel in provincialibus vallibus Tellinensi & Clavenensi contumaces, ineptos vel perniciosos concionatores, a Synodo exclusos aut non receptos, retinere contra Dominorum Decretum et voluntatem perrexerint, ut Judicium a Dominis nunc in hoc ipsum constitutum, contra illas ex potestate et autoritate sua agentes, in eas animadvertant, easve puniant, quoad paruerint, obtemperarintque. Item ut MOERUS ille procax, petulansque in exilium relegatus, alio omnino extra Rhætorum ditionem migret. Ut GANTNERUS denique pariter contumax Sententiæ a Synodo in ipsum latæ subscribat, & per annum totum a concionandi munere absteineat: quo exacto, rursus Synodi Sententiæ in ipsum, prout se interim gesserit, ferendæ stet. Quod si jam amplius subscribere renuerit, a Curiensi Senatu civitate spoliatus, denuo alibi sedes suas quærere iussus est. &c. Hanc Tragœdiam vel ejus vixdum peractam catastrophem alia excepit, cujus author est Papa, vel Rhetiensis Dominus choragus: cujus item protasis tantum etiamnum est acta, epitali coram communitatibus, ad quas rei summa referri debet, agenda; catastrophe vero rursus in Dominorum confessu ex Communitatum voluntate & jussu exitum fortitura. Nam quum Rhetiensis Domini filius, superiore anno diu Romæ fuerit, duo a Pontifice Patri

Patri Diplomata obtinuit, vel Pontifex sua sponte, ut in illis testatur, ea illi tradidit, vel privilegia. Quorum altero plenam ei potestatem dat, beneficia cujusdam Præposituræ in Valle Tellina Romanæ Sedis nomine recuperandi, imo e manibus eripiendi Guiciardorum nobis cujusdam familiæ, quibus illa a Dominis Rhætis tradita 15. ante annis jam erant, ita ut in pios juxta evangelicam doctrinam usus impendi deberent, id quod & factum esse, locupletes sunt testes: & quibuscunque vellet, etiam filiis suis ea conferendi. &c. Altero vero Diplomate nullo majore robore munito illiusmodi potestatem illi tribuit etiam in omnia pariter per totam Rhætiam & ejus provincias existentia ecclesiastica beneficia: Judicibus, si qui resistere voluerint, ampla prædictis potestate, designatis, Comensi & Curiensi Episcopis, vel eorum alterutro: imo ut possit etiam patriarcham Alexandrinum, nescio quem, atque Constantiensem & Basileensem Episcopos invocare, qui ex injuncto sibi officio, brachii etiam secularis præsidio si opus fuerit, illi adesse debeant. Quum vero ille superioribus diebus Præposituræ illius possessionem sola pontificia potestate fretus invadere ausus sit, Dominis Rhætis inconsultis, nec quicquam illos moratus, quum haud dubie sibi persuaserit, neminem fore, qui suæ se audeat potentiae opponere: corde nimirum & Christo hosti suo & homini blasphemus erepto, qui altero quoque verbo nihil dubitat ejus Evangelium diabolicum appellare: ecce Guiciardi hisce in nundinis Curiam de injuria conquestum accedunt & simul petitum, ut sibi jam olim tradita serventur. Cæterum quum interea in vulgus rumor manaverit

de pontificiis diplomatibus impetratis, id quod miser homo nihil minus futurum putabat, & præter omnem spem ei accidit, eo timoris pectori ejus divinitus incussi, ex subito casu redactus est, a nobis prius admonitus prorsus amice, ut ad nos tremebundus ferme veniens, vel ejus nomine fratres, se obtulerit promiseritque, se diplomata illa in nostro conspectu e vestigio discerpturum, modo annuamus, ut Præposituram illam saltem, cui uni simulat se inhiare tantopere, auferre valeat: quod quum illi ob causas non parvi ponderis negaverimus, hortati, ut a consilio desistat, ni velit magnum sibi malum conciliare, ipse tamen anceps consilii ac simul pudore impeditus si destitisset, perrexit petere, persuasus se potiori etiam parti Dominorum persuasurum: qua spe est jam dejectus, quum ex SC. res ad communitates referri debeat. Ecce quomodo & quam gloriose Deus eos, qui stulti coram mundo sunt, imbecilles & contempti, eligit, ut mundi sapientes, potentes & nobiles confundat, & in irritum eorum consilia redigat, atque per eos, qui non carnalibus armis, sed coram Deo potentibus nituntur, munitiones, & quod Christi cognitioni adversatur, demoliatur. Huic sempiterna sit laus & gloria soli. Quid muneris a Dominis tibi Domine *Simlere* pro libris missis, vel eorum dedicatione sit destinatum, non est, quod ego scribam, quum ipsi Domini id sine dubio sint facturi; vel D. *Thobias*. Verum ejus loco aliud, quo magis afficiemini scio, referam: nempe quod Bergonii quoque *Missæ* cum reliqua Romanensi superstitione ruinam manet præsentissimam, ad casum omnino inclinata: quum vir quidam hæcenus consularis ibi, nec indoctus petat a Synodo

do facultatem, ut concionatoris officio illic fungi possit, ut Missa tollatur. His spectatissimi Viri valete. Salute ex nobis quam officiosissime D. D. Rod. *Gualtherum*, D. *Wolphium*, & reliquos bonos, quibus hæc læta communicata, & nos precibus vestris juvate.

Curiae raptim, die 21. Nov. 1571.

Vestri semper observantiff.

Huldr. Campellus.

Inscripta fuit Epistola D. Henr. Bullingero & D. Josiæ Simlero, Tig. Eccl. Antistitibus.

Idem Epistola data d. 18. Febr. 1572.

PLurii novus surrexit Academicus, nomine MARCELLUS SQUARCIALUPUS, medicus, homo doctus, qui prodigiosam istam quidvis sentiendi impune licentiam, non mediocribus viribus asferere procul dubio conabitur. Expunxit ille nuper tria hæc Citolini cujusdam Carmina, quæ ad illustria Rhætorum insignia Gentilitia ad parietem depicta, honoris ergo adscripserat:

Fortia Signa simul connectunt armipotentes
Tergeminos populos sociali fœdere junctos,
Solamen profugis, Felices vivite semper.

Horum loco *Squarcialupus*, cum videret Dominorum adversus hæreticos edicta, reposuit hoc suum distichon:

Est liber Christus, est Rhetia, liber & Hospes,
Este procul vulpes, dura catena vale.

Ego vero, cum hæc mihi D. *Lentulus* scriberet, rogavi, ut hoc meum tetrastichon Lupi istius loco ululatus legere non dedignaretur:

Est liber Christus, est Rhetia, liber & Hospes

Sed grave servitium prodit ab Hæreticis:

Calcatur Christus, non hospes ab hospite tutus,
Rhœte volens liber vivere pelle Lupos.

TH. ICONIUS Epistola d. 29. April. 1572.
ad Bullingerum data.

MERIUS cum GANTNERO Ulmam profecti
sunt vocati a quodam nobili, nimirum Suenk-
feldiano. Scribe quæso, si quidem Ulmensis Eccle-
siæ experientiam & cognitionem habes, cupimus
enim rescire, quid rei moliantur, & cuinam ser-
viant Deo hi nostri turbatores.

Idem ad Eund. d. 15.

MAienfelda pro certo ad me scribitur MERIUM
& GANTNERUM Ulmam profectos esse,
nimirum ad Rabinos Suenkfeldianos sive Anabap-
tistas: Debuisset pridem alter illorum, imo uter-
que solum vertere, sed nisi nos urgeamus, nihil
effecti res sortitur, qui autem in hisce turbis ole-
um igni adderet? At sponte se recessurum MERI-
US pridem gloriatus est, nec ulla expulsionem ne-
cesse esse. Nimirum aut comitem GANTNERUS
se addet, aut ipse quoque ad gubernacula seducto-
rum alicubi confidebit. Nunquam ex eo tempo-
re, quo dejectus fuit, neque concionibus solitis
interfuit, neque Cœnam nobiscum celebravit. In-
terim patienter Mag. ipsum tulit, licet temera-
rium & ad turbas natum illum esse noverit. &c.

Epistola TH. ICONII ad *eundem* H. BULLINGE-
RUM d. 25. Aug. 1572.

Quomodo autem Gantnerus noster se gesserit, ex
quo Synodi Sententiam subire debuerit, nunc
ordine conscribo, inque acta refero, quæ ubi ab-
solvero,

solvero, aut mecum sumam, aut per alios ad te mittam: Nimirum ex illis cognosces, quantus hypocrita sit ille, imo manifestus calumniator, qui mendacia spargens, consilium Tiguro accersit, qui prius satis vociferari non potuit: *Num Tiguro fides nostra accersenda?* Quid opus erat te obtundere? Cur homo insolens ex decreto Synodi non subscribit? Cur toto anno conciones non frequentavit? Cur Sacramenta nostra refugit? Cur Dominis aures novis commentis & mendaciis subinde complet? Quid nos tanto tamque immani odio prosequitur, ut exspuat etiam, quotiescunque obviam nobis sit? Si recte & pure nobiscum sentit, quid veretur Synodi Sententiæ subscribere? Cur suum animi sensum non aperte nobis aut ore aut scripto declarat? Mentitur, splendide mentitur homo arrogantissimus, quod unquam suum animum nobis ulla ratione declaraverit. Non dignatur nos sua facie, nec alloquio. Rogat equidem ut tutus manere in gurgustio suo possit: Sed cur id petat, experimur quotidie. Cupit habere suæ farinae Sociorum receptaculum, studiose laborat, ut oves ab obedientia cultui Dei debita nobis abstrahat. Nec coactus nuper quodammodo concionibus semel interfuit, nisi in Dominorum placitum, quod sine fronte nuper dicere non erubuit, & primo totis viribus multoties id reculavit. Fautor est hæreticorum, aut si non est, cur non nobiscum colligit? Cur non placitis Synodi sua manu intrepide & sincere subscribit? Synodali quidem libro anno 1558. nomen suum subnexit, sed hoc ipsum & alii fecere, qui non levibus hæresibus se deinceps contaminarunt. Si ex omni parte Helveticæ Confessioni assentitur, cur ergo
Hære-

Hæreticos ab officio Magistratus eximit? Cur sexcentis erroribus sese involvit? Non opus erat Tigurum proficisci, qui in propinquo remedium invenire vulnere furioso potuit, nisi odium novercale & arrogantia exemplo carens obstaculo essent. Gaudeo tamen & vehementer gaudeo, quod Tigurinos non amplius præ se contemnit, quos una cum MARIO, individuo ipsius comite, jam antea ne flocci quidem faciebat. Hoc unice quæsit GANTNERUS apud tuam Amplitudinem, ut suis blanditiis & fucatis flosculis tabellas aliquas favoris abs te extorqueret, quibus Magistratui commendatus utcunque, classicum deinceps cecinisset. Videte, eccete, rigidissimos nostros Censores! ferre me potest D. *Bullingerus*, qui me amice accepit & dimisit, & pro me paterne apud nostros intercessit. Isti ex affectibus omnia tractantes me occisum, me extirpatum volunt. &c. Sed ne sim longior, ex unguibus Leonem seu Lupum potius nullo negotio cognosces, si acta legeris, quæ citra invidiam vere & candide conscripsi: Scripsi autem germanice, ut & alii intelligere possint, qui ex simplicioribus mirificis mendaciis quotidie a nobis abalienantur. Quin & nunc misissem, sed desunt quædam, quæ adjicere non potui, cum mediâ nox somnum suadeat, & aliud ex alio indefinenter me impediât. Hæc ocysime ex Musæo nostro 1572. 25. Aug.

S.

QUod Collega meus Ampl. T. Reverendissime D. satis superque depinxit, quanta protervitate Hæretici nostri sub ovilla pelle superiores indies evadant, idque horum maxime opera, qui scien-

scientiam aliquam præ se ferunt, aut ferre videntur, non est ut ego sexcentis aliis implicitum curis verbosius obtundam. Non vituperamus, quod GANTNERUS Tigurinam Confessionem amplexari videatur, contra quam ne ante Synodum disputatrice commisisse aliquid voluit haberi: Aegre autem ferimus, quod contra Sententiam, Litteras, Sigilla, Conventa, a Senatu nostro absolvitur, qui pauciores Senatu quam Synodo vigiliis creavit: posthabito scandalo, quod ille invexit, quodque ceu mortiferum spiculum animis hominum persuasis adhuc inhærescit, pœnitentia & reconciliatione conspicua non eluitur. Persuasit homo arrogantissimus pene omnibus, se Tiguri nuper fuisse, ubi vestris consiliis imploratis responsum acceperit, satis esse, si Tigurinæ Confessionis subscripserit. Unde, quod dudum augurabar, sequitur, nos odio ringi merito, & nolle nobis satisfieri, esseque vobis omnibus acerbiores. &c. Si ergo hoc satis est & flocci interim pendendum, quod antecesserit, nec ita agendum sit, ut ad tollenda scandala & suspensiones insontibus injectas eruendas clara revocatione & pœnitentia discrimen veritatis & mendacii ponatur, non video, non inquam video, quid in his partibus sim utilis, Malo inglorius in angulo aliquo delitescere. &c. Rogamus Tuam Amplitudinem, ut quid cum infano GANTNERO egeritis, nos quamprimum certiores faciatis. Satis mihi jampridem hæc declarasti, interim vestro patrocinio cum ille turpissime abutatur, cupimus ea de re informari, luculentius, aut enim impium hoc Senatus Consultum irritum habebunt, aut concionandi munere interdictum nobis erit. Puto autem hæc ita Deum

mode-

moderari, ut manifestentur interim occulti quidam Hæreticorum fautores, quorum operam prodesse nobis antea putabamus. Inter hos P. . . non immerito numero, qui unicum GANTNERUM pluris facit, quam reliquos Fratres omnes, quorum nullus est, qui *Gantnerum* eruditione aut non superet, aut exæquet. Quid autem P. urgeat aut moveat, qui reliquis stupidioribus Schola esse debebat, divinare non est difficile. Verum certum est, quod proverbio dicitur: *Cum claudis subclaudicare disces.* Si MULLERUS de GANTNERI negotio ex arbitrio & relatu P. aliquid narravit, certe imprudenter hoc fecit, siquidem quomodo res tota se habeat, plane ignorat. Nunc ea de re plura scribere supersedeo, postea brevitate istam verbosius pensaturus. Salutat te D. Cos. *Willius*, & D. *Amber*, quibus dolet protervitas quorundam tenebrionum, &c. Ocyssime sub undis negociorum. 1572. 24. Novembris. Curia.

T. Ampl.

Subjectiss. TH. Iconius.

TH. ICONIUS ad *Eund.* d. 2. Febr. 1573.

CUM prolixè nuper & quod res est ad vos scripserim, arbitrabar ex circumstantiis compluribus elici posse, me respui a Pastoribus civilibus & ovibus meis, quibus hætenus non paucis vigiliis addictus fui. Aperte meam operam illis obtuli in concione XI. Jan. habita, in qua Magistratus oscitantiam, prout meruere, satis animose reprehendi, luculenter illis exposui, cum juris mei non sim, me ab illis discedere non posse, nec velle, donec justa vel dimissione vel injusta,
vel

vel evocatione aliqua avellar: Esse non paucos fidelissimos, quibus tanta irrequietorum istorum improbitas vehementer displiceat, horum etiam gratia me in officio constanter perseveraturum, quoad per homines & per Dei cumprimis dispositionem liceat. Quid autem Magistratus? Convenere XII. Jan. inque meam ejectionem conspirantes decreverunt suis suffragiis plerique, ut dimittar. Quamobrem? Ne turbas excitem, quod GANTNERI nefandam insolentiam retundere cupiam. Hinc ita argumentantur: GANTNERUS est patricius homo, pluribus gratus, civibus jucundus: hunc si nos impugnemus, civiles oriri posse motus, satius ergo esse, ut ego dimittar; & paci consulatur in tempore. Hinc improbus ille homo causa hujus mali non erit amplius, sed nos, qui malum impedire studemus. Collectis plerisque suffragiis restitit quidem piissimus Cos. *Willius*, ut animis divisis & iratis discesserint, nihilominus tamen pleraque pars dimissionem animo suo decrevit, tribusque quinque minatae horrendos in me clamores emisertunt, quasi conciones meae in Magistratum etiam tribubus sint intolerabiles & civibus, qui dicant, se nolle ejusmodi Magistratum, si talis sit, ferre amplius. Hoc autem maxime quosdam offendit, quod injustissimas circumventiones, quibus jam plures annos futili moneta cudenda miseram plebeculam fefellerunt, obiter taxarim. Quod qua ratione & occasione factum sit, egressionem istam tunc habitam, & statim post concionem germanice praeter morem meum consignatam, tibi legendam & remittendam aliquando mitto, nam ad Acta pertinet, quae de *Gantnero* pertinacissimo conscribo, & quomodo.

modo se a Synodo gesserit, diligenter observo. Poteris ipse videre, quam non illis ansam dederim me dimittendi. Sed quid moliantur facile intelligo. Os nobis occludere hisce minis volunt, ne veritatem dicamus, ne Magistratum corripiamus, quem tamen extremis tantum labellis vix attigimus, neque in Hæreses quicquam detonemus, quæ nunc libere in hac urbe triumphant. FRELLUS enim homo & Anabaptista & Suenkfeldianus apertus, qui cœtus nostros contemnit, retinetur in urbe, fovetur, defenditur, libere cum GANTNERO in publico versatur. Hisce se accommodat MARIUS & alii quidam Suenkfeldiani, qui ad nundinas nostras advolant, conspirant, miseræ oves a cœtibus nostris abalienant, mireque se huic seculo accommodantes gratiam apud cives colligunt, jucundis & novis confabulationibus, computationibus, prensationibus. &c. Neglectis tamen his omnibus, Servitium meum huic Ecclesiæ obtuli: Hoc illi nolunt, a seque me rejiciunt & in meum exilium tam imperiose & tyrannice consultant. Num igitur mercenarius essem si nunc abirem, quod tamen nisi evocer, non possum? Num ego oves relinquo, aut relinquor ab illis. &c. &c. Nonne Rusiconenses uberrimis lacrimis me dimiserunt, cum mihi Curiam, post crebras mutationes antegressas proficiscendum esset? Non licet mihi decedere, nisi a vobis evocer, aut sponte repulsus veniam. Sed ut ad GANTNERUM hominem perniciosum redeam, dico, rem bene se minime habere, etsi vere subscripserit, aut subscripsisset, cum antegressos errores omnino fateri nolit. Eventus enim ex causis dependet.

Con-

Contendit nuper totis viribus se nihil unquam erroris docuisse, & tamen in dogmate Donatistico & aliis erroribus persistit, ergo, sicuti monstras, Confessionem vestram, quæ & nostra est, fucato animo recepit. Id conversatione sua, quam impune & libere nunc cum Hæreticis habet, abunde satis comprobat. Nihil ex odio & affectibus privatis tibi scribo, scribo quod res est, idque multorum aliorum luculento testimonio. Literas commendatitias, quas ad ampliss. D. *William* scripsistis, eo ipso die, quo recepit, ipsius beneficio & humanitate mihi communicatas, legi; & ago ingentes vobis gratias, qui nostri tam accuratam & indefessam habeatis curam. Sed optimus & piissimus ille Mecœnas sponte currit, & suum officium quantum fieri potest strenue obit. Utinam non nobiscum susque deque justitiæ causa haberetur! Non creditis quo in loco & qua in acie stemus. Dominus largiatur nobis luculentam victoriam. Non plura in hanc causam adjiciam, sperans vos mei mature rationem paternam habituros. Locus hic mihi reliquus non erit. Quo enim animo, qua mente, qua conscientia invitis gratiæ Verbum & reconciliationis prædicarem, quod & ipsi Apostoli Judæis recusantibus ad gentes transtulerunt?

S.

CUm Clarissimus D. D. DATHENUS redire ad vos vellet, qui propter miserrimum horum temporum ac hominum statum nullo honore affectus hic fuit: nolui ipsum sine meis ad te literis dimittere. Miror quod tam raras a vobis accipiam & valde vereor ne meæ interciderint. Ita cristas suas erexit GANTNERUS irrequietissimus, ut jam

publice cum FRELLO &c. Anabaptistis converſetur, qui ſuperioribus annis ex urbe ejecti, nunc non modo reverſi ſunt, ſed & errores ſuos confirmationibus & incrementis magnis auxerunt. Ita vero ſe D. PONTISELLA uterque huic impoſtore amiciffimum præbet, ut fama ſit neſcio cujus contractionis inter ſe. &c. Habet igitur impoſtor ille egregios conſultores, qui nimirum ipſi authores ſunt me in jus vocandi: quod hodie ſatis declaravit cum vadimonium a me peteret. Non ſatis eſt in errore convictum hunc eſſe, ſed jam negat & pernegat & injuriam ſibi factam jure comprobare, hancque Eccleſiæ cauſſam civili ſceptro ſubjicere & renovare contendit. Putat ille honori ſuo detractum eſſe, quod furis ſimilitudine publice declaravi GANTNERUM certo deprehenſum in erroribus eſſe. Ergo furem Chriſtum Joannes & Petrus vocitarunt, eo quod furis inſtar ad judicium ipſum venturum memoriæ prodiderunt. Sæpiſſime dixi Hæreticos hos eſſe, qui Eccleſiæ pacem lacerant & ἑτεροδιδασκαλίαν pertinaciter invehant: Hinc nim. me jure lædet, quaſi Hæreticum nominarim, cum tamen de pseudoprophetis & falſis doctoribus ex 2. Reg. 2. ſecundum ordinem diſſeruerim. Eo res devenit, ut ſi textus aliquis me cogat dicere in ſeductores qualescunque, ſtatim Gantneriani id in ſuum ducem dictum eſſe calumnientur. Deus mihi præſto ſit, video enim quid agant & quibus me inſidiis ſubruere tentent. Video quid moliantur, inquam, qui cives ſuos quibuſcunque modis promovere volunt, ejectis ſuperbis iſtis Tigurinis, & quorum numero cumprimis D. Fab. Gantnero eſt habitus. Reſpice quaëſo me colendiſſime Pater, & cum favore

vore perpendere dignare, quam nullo cum fructu amplius in Rhœtia hæream. Puto vos ex manu Impostoris illius & ex roboratis literis cognovisse, utri injuria fiat. Nunc suas sordes eluere conatur jure, imo injuria, quam nobis infligere conatur opera conjuratorum quos habet ceu intimos & potentes pro tribunali. Bene, perseverandum mihi est, sed scio, quid postmodum sit futurum, idque ex antegressis. Nondum expectoravi, quibus artibus me *Gynopediani* quidam & horum præfectus olim circumvenerint & detulerint. Nunc idem mihi expectandum, & eadem etiam fors eveniet, nempe ejectio, desertio, nullum auxilium, summus contemptus, derisio & si quæ sunt alia, quæ nim. præ durioribus, si fieri potest, loco præmii eveniunt. Sed sinam infelix hoc negocium & ad alia me accingam. &c. &c. Vale Vir Amplissime. Ignosce quæso qui tanto studio & dolore papyrum perdo. 1573. 14. Febr.

T. D. Subjectiff.

TH. Iconius.

TH. EGLINUS ad BULLINGERUM d. 29. Martii

1573.

DE GANTNERO mihi retulit nuper Ampliff. D. Cos. quod meliorem mentem promiserit, si modo in Cœnæ negotio liber esse possit, neque ad hujus celebrationem adigatur. Extat autem lex patria, ut qui publicis muneribus afficiuntur, Cœnam quoque publice in cœtu celebrent. Unde cum objectum esset GANTNERO, qua fronte hoc auderet petere, qui hactenus Minister fuerit, aliisque exemplo esse debebat Sacramenta magnificiendi, respondit homo vafer & subdo-

lus : Se non satis esse paratum & probum , quī tantum mysterium capiat. Rogavit sub hęc Magistratus , quibus ergo apertis sceleribus laboraret tantopere , ut ab hoc esu abstinendum sibi esse censeret ? Perrexit dicere , se non satis esse probatum nec dignum. &c. Plerique voluerunt ut manere posset , nec ejiceretur : tandem tamen datum est responsum , nisi nobiscum per omnia consentire vellet , solum verteret. Ille ad hęc minabundus cupivit provocare ad Tribus sive ad popularia suffragia civium , in quibus proram & puppim collocavit , utpote qui suorum animos bene habet cognitos. Sed vicit Sententia secretioris Senatus. Nunc exspectatur quando redeat & novas Leges Superioribus suis , quos mirifice circumducit , præscribat. Ego cum libidinem hominis Suenkfeldiani olfacerem , publice nostros edocui , quid Suenkfeldius de perfectione Christianorum sentiret , & unde hęc nausea , quam in Cœnam nostram cœpit , sibi proveniat. *Hoc fac & vives* , volunt habere ante : *Facite in mei recordationem*. Ergo abstinendum a Cœna argutantur , nisi quis perfectionem illam intra se sentiat. &c. Sed quæ sana sunt & ex ipsis fontibus adducuntur , parum illi curant : inaudita & rara nunc exposcunt. Inter æternum vero beatos D. PONTISELLA noster , hujus urbis Senator & Ludimoderator nunc habetur , qui ex illa diutina controversia exemptus & a Domino ex hac lacrimarum valle evocatus , heri hora media secunda pomeridiana ad Superos concessit. Ego mœstissimus illi oculos clausi. - -
- - Nolui illum de rebus nostris controversis anxius vexare , cum viderem satis superque illi cum morbo conflictandum fuisse. - - - Extra hanc

hanc causam Gantnerianam conjunctissimi semper
fuius. &c. &c.

TH. ICONIUS ad *eund.* d. ult. April. 1573.

GANTNERUS homo seditiosus & ROTTMAN-
NUS alter Synodum nostram deferre cona-
tur apud Judicium Thufanum, quo se nuper cum
suis complicibus contulit; Sed quem hactenus fau-
torem PONTISELLAM habuit, eundem adver-
sarium nunc habebit. Agnoscit enim nunc PON-
TISELLA & nuper apud D. Cos. fassus est, *der*
Gantner sive ein rechter Jur. Quasi vero non du-
dum id fuerit compertum. Cum Dei honos peri-
clitaretur, nihil belli isti movebantur; sed nunc
cum hominum honos nonnihil læsus fuerit, in
conspiratione quam movit G. cupiunt se ulcisci.
Sed crede colendissime mi Pater, indies sibi GANT-
NERUS adducit & applicat discipulos, qui sum-
mis viribus se nobis opponunt, ut expellamur,
ita dementantur ab isto præstigiatore. Nunc de-
mum fabula aut tragœdia a principio tractabitur,
si controversiam istam cupit persequi. Volunt
Synodum nostram antevertere, quod statim post
Trinitatis erit. Vale. Cætera alias. Mirum D.
LAVATERUM blaterationibus falsissimis istius ho-
minis ita captum fuisse, ut veritatis scopo quem
ad vos miseram relicto, fere credidisset injuriam
GANTNERO factam fuisse.

THOBIAS ICONIUS in Epistola ad H. BULLIN-
GERUM Eccl. Tig. Antist. data 8. Junii 1573.

de Gantnero hæc habet.

QUID vero de GANTNERO ac MARIO *σπίλοις*
istis *καὶ μωμοῖς* nostris fiat, jam antea tibi
scripsissem, nisi te ad nauseam usque illorum me-

moria Rottmanniana jam pridem divexasset. Synodus nostra non admodum frequens fuit, partim quod plures sunt veriti, ne suspicionem quibusdam importarent, quasi strigum instar turbas præsentem cupiant & vellent exasperare: partim quod Ingaddienses pene omnes cœli inclementia, quæ tunc temporis vehementissima oboriebatur, præpediti fuerunt. De MARIO tamen & GANTNERO hominibus arrogantissimis, constitutum est, quandoquidem pervicaces ac immedicabiles esse pergant, & Synodum accedere non modo non voluerint; sed & ipsam, si fieri possit, e medio tollere, suis artibus ac convitiis, quibus illam indies magis magisque gravant, conentur: ut primis quibusque comitiis, quæ consueto ordine celebranda Dominis veniant, Ampliff. Rhætorum Senatui magno studio deferantur, novaque accusatio in illos instituat, qua aut in ordinem redigantur hostes illi Ecclesiæ: aut ubi minus id Synodus impetraverit, omnem illius auctoritatem tollant: Literas, Privilegia, Confirmationes, Diplomata nostra, quibus Rhætorum concessu Synodus nostra hætenus munita fuerit, ad se recipiant, utpote nihil neque auxilii nec auctoritatis hinc inde nobis expectandum. Sic Pontificii nimirum nostri & sacrificii triumphabunt, utpote qui ejusmodi opem & effectum sentiamus a Mag. nostro, ut necessarius et laudabilis Synodorum nostrarum usus inter nos intercitat. Sed fratres aliter facere nequeunt, qui singulis tamen annis semel e longinquis regionibus confluunt maximis sumtibus et laboribus, qui deinceps, si quid a nobis decretum, a Mag. confirmandum et efficiendum fuerit, omnes susque deque habiti & neglecti

glecti evanescent. Possumus facile hoc labore et hisce sumtibus ceu pauperes superfedere. Regant ipsi et Sceptrum et Ecclesiam, pari nimirum dexteritate. &c. Instigavit MARIUS complures ex rusticis suis Rhucantiis, ut sine fronte clament: Nolumus Conventus & Synodos istas ferre amplius: Cur non domi Pastores desident, ad quid ita concurrunt? &c. Ad quid? Deum immortalem! nimirum, ut exhaustos reportemus loculos, & in via ubique miseri defatigentur. Parum his tanguntur nostri illi nebulones, qui tuti domi latitant, et conquirendi studio interim tenentur, dum nostra nos consumimus pro afflictâ Christi Ecclesia. Nec ullus tamen Magistratus tanta pietate est erga Deum, ut patronos istos Hæreticorum omnium, dignis tractet modis: Oscitanter patitur scandalum quod ab istis indies ponitur: Cum neque nobiscum communicent, Conciones nunquam frequentent, omnemque Religionem ac ritus nostros odio habeant, quorum professores tamen antea extitere. Hinc colligit imperita multitudo, si qui pastores esse debent, cœtus Sacros refugiant, quid nos igitur circa hoc studium occupamur? Hinc talis impietas, tanta dissolutio hanc nostram urbem et Ecclesiam invasit, ut verbis exequi vix possim. Hoc mecum testabuntur non pauci, qui miserrimum hunc statum deplorare quidem, sed immutare minime possunt. Aequo diutius connixerunt quidam contra latrantem suam conscientiam, qui nunc quidem nobis iterum videntur accedere, et *Gantnerum* deserere, sed rebus ipsis desperatis, et suis honoribus tm. consulentes, quos saluti Ecclesiæ prætulere. Tardius Anabaptista, qui filium suum privignum nuper transfo-

dit, quique non minus quam FRELLUS ille a G. defensus fuit, pro latrone proscriptus est. Egregium hic educavit alumnum Patronus ille, se certe dignum. FRELLUS antequam peperisset uxor ejus, recessit iterum alio, quasi hic nondum sit tutus, sed eventus edocet, idcirco id factum, ne cogeretur filiae suae lustrale officium a me impetrare. Hæ sunt ejusmodi artes quæ nostris pulcre arrident, modo dolorem nobis afferant, ex quibus ipsi summam voluptatem capiunt.

TH. EGLIUS. ad *Eund.* d. 9. Novembr. 1573.

GANTNERUS, qui se turbis istis et novo Fœderi immiscuit, seque cum aliis ceu ducem & oratorem Magistratui suo legitimo opposuit, IV. libris tantum multatus est, ita tamen hinc inde exasperatus fuit, ut si licuisset, ad alios lubenter provocasset: unde non parum invidiæ sibi contraxit et iræ ab illis ipsis, quorum favore nimium est hætenus usus. Interim totus est atheus, atque jam intra anni spatium cœtibus sacris nec Cœnæ unquam interfuit.

Idem ad Eund. d. 23. Novembr. 1573.

S.

Quid cum GANTNERO Schismatico 14. Novembr. actum sit & quam expresse se partibus Anabaptistarum aggregaverit, ex Consignatione D. Conf. nostri, sua manu conscripta cognoscite, quam proxime remitti cupio, ut ultimam o si! actionem illam Actis meis subnectam, et compendium tandem aliquando ad vos mittam. Judicate vos nunc, colendissimi Patres, quid homo ille arrogantissimus Ecclesiæ eo usque nocuerit,
et

et Reip. qui vinculum hoc sanctum et religiosam affirmationem e medio tollere conatur.

S.

REverendissime D. Pater, tuas omnes diverso tempore ad me scriptas, una cum actione Gantneriana, & novis Belgicis & Gallicis, bona fide curatas accepi. Gratias autem maximas ago, quod in mediis tuis negociis vehementer occupatus, scribendi ad nos munere minime supercedes. Nos quantum possumus rebus novis ex Italia conquirendis tibi vicissim gratificari studemus. Præterea per D. *Hallerum* fori hujus nostri causas actas mittere nunc pergimus. Plura interea alia exantlanda mihi fuere, ideoque remissiores aliquantulum in re incepta extitimus. Proxime extremas actiones mittam Domino volente. Hodie Sententia in GANTNERUM lata a frequentiori Senatu confirmata est: & puto illum ejectum iri, solum manentibus hic liberis & ejus uxore. Non recedet longius a suis, quos seduxit, discipulis, ut divexare nos commodius possit. **MARIUS** etiam Momus ille molestissimus ex dominio trium Fœderum ejicitur, & spatium ex gratia ei concessum ad ferias istas Nativitatis Domini terminatum est. Cum enim in ultimo tumultu rusticorum, rogatus a suis esset rusticis, ut sibi eruptiones ejusmodi arriderent, improbe & arroganter regessit: Quid mihi & quomodo arrideant? Vos Rhœti nullum unquam egregium commisistis facinus. Rustici ingenium & calumniam hominis admirati, objecerunt illi & memorarunt quædam egregia Rhætorum patrum facta olim: Ille subnectens auxit suam calumniam: Ejusmodi esse hæc quæ laque-

um commeruissent. Hinc inde delatus apud novum Præsidentem D. I. *Georgium a Marmore*, retractatis istis calumniis exilii sententiam subire coactus est. Dolet mihi, duos istos non indoctos alioquin, quique egregiam Christi Ecclesiis operam navare potuissent, tam turpiter se dedisse, ut gaudendum potius sit quam dolendum, si ad extremos relegantur Indos, ne suis erroribus, quos tacite fovent partim, partim in alios emittunt, plures secum involvant. MERIUS in Sabbati Religione ita levem se præbuit, ut plerosque suæ vallis rusticos eo deduxerit, ut nullum observent inter dies festos & alios dies discrimen, sed perinde festa luce laborent atque in aliis certis tamen temporibus, sed minime necessariis. Minatur etiam se contra quosdam ex neotericis, qui de Sabbatis scripserunt, intra decennium scripturum, illorumque varios errores in apricum prolaturum. &c. Sed quid te obtundo ingeniis istis heteroclitis. Rogamus Deum O. M. ut te lumen suæ Ecclesiæ ardentissimum & illustrissimum lucere quam diutissime concedat. Resalutant te omnes nostri, quos salvare jussisti, tibi hunc annum ineuntem optant cum primis felicem & beatum. Ocyssime ex Musæo nostro 1573. d. 29. Decembris.

Tuæ Præstantiæ
Subjectiss. TH. Iconius.

Idem ad Eund. d. 2. Jan. 1574.

GANTNERUS perstat in suo proposito & loco & correctionem pollicetur, si prius restitutus fuerit, non autem se rectius sensurum, ut possit restitui. D. CAMPELLUS veteranus Christi miles,

les, homo doctiss. & piissimus veniam & missionem nuper in Senatu petiit & accepit, & ad nundinas futuras hinc discedet. Miraris causam? Sunt plures: at præcipua, summus Dei contemptus qui hic regnat, & hominum ingratitude, qui S. hunc Virum ita conspuerunt, ut manere amplius nequeat, cum oves pene nullas habeat, a quibus audiri possit. Insidiantur illi juniores quidam, quibus hætenus derisui & contemptui fuit.

Huc pertinent, quæ habet ejus Epistola d. 15. Febr. 1574. ad eund. data.

Optimus Frater CAMPELLUS insidiis petitus & ludibrio habitus, omnino molitur discessum. Inefficaces meæ cum illo exostulationes fuerunt hac ipsa de causa, cum non desint neophyti, qui tantum virum, nec adeo certe infelicem, & vitæ sanctissimæ hominem, remotum volunt, ut suæ superbiæ suisque insidiis optatum eventum nanciscantur. Quoties ego vidi risibus excipi ipsius conciones in medio templo a juniore PONTISELLA, qui præ se omnes contemnens, hujus Ecclesiæ & Reip. proram & puppim in superbulo & sublimi suo cerebello collocatam esse falso existimat. Plura nec dicam, nec scribam, olim ab ipso Fratre intellecturus, eosdem ipsius discessus auctores esse, quorum inconstantia in negotio & controversia GANTNERI abunde hætenus fuit declarata. Primo rejectum GANTNERUM voluerunt, deinde iterum receptum, nunc iterum rejectum, ut suis rebus, remoto etiam *Gantneri* successore, præter omnem Synodi ordinem & morem consuetum, maturius & callidius consulant. Rumor hic, nec sine capite percrebuit, JO. BRUNNERUM,

RUM, Ecclesiae vestrae alumnum, in Antichristi castra transfugisse & Ingolstadii in Professore a Papistis adlectum. Puto te jam intellexisse quis exitus fuerit uxoris meae causae turpissimae: Convicti fuerunt duo, quorum alter ex ordine Senatorio est, qui hujus nefandae criminationis authores extitere. Finis his fuit propositus nobis ejusmodi infamiam & maculam aspergere, qua civium animos a nobis alienarent, inque GANTNERI favorem transferrent, quem tunc temporis, cum ejuscemodi calumniae non absque multis & praecclaris authoribus orirentur & spargerentur, me sub praetextu laesi Magistratus rejecto, unice promotum & restitutum voluerunt. Quantopere vero saevitum sit in nebulones ejusmodi, eventus abunde declaravit, cum ne carceris magisterio digni sint judicati. &c.

Idem ad Eund. d. 29. Martii 1574.

IGnosce quaeso, si de GANTNERO semper aliquid aspergo. Heri D. PONTISELLAM graviter decumbentem invisi, domum revertentem comitatur me filius ipsius, quem cum rogarem, quid nuper in Senatu cum GANTNERO actum esset, audio, denuo nunc GANTNERUM esse paratum Confessionem nostram accipere, idque vel juramento etiam approbare, tantum se petere ne juramento ad Cœnae peractionem adigatur, in cæteris se omnibus satisfacturum & reliquos officii superaturum. Dicebat Cos. *William* remissius & lenius æquo cum homine isto egisse, postquam promissiones istas audivisset. Et quicquid hic promississet, in spem factum esse, posse D. CAMPELLO iterum succedere. Si deinceps restitueretur,
me

me talem non laturum , nec juxta ipsum concio-
 naturum , unde hac occasione in meum locum
 irrepere posse , alium autem ipsi succedere. En
 Reverendiss. D. Pater istorum hominum cogitatio-
 nes , artes , metus & sollicitudines. Nesciunt quid
 agant , quid moliri & machinari debeant , ut ipsam
 Ecclesiam occupent sub pœnitentiæ specie , quam
 deinceps pro libidine tractent ac evertant. Mihi
 interim varia pericula creant , insidias struunt ,
 maledictis me petunt , traducunt , deferunt &
 omnem lapidem movent , ut Senatus & populus
 alienior indies mihi fiat , tandemque falsis accusa-
 tionibus exagitatus cogar stationem meam desere-
 re , vobisque onerosus & ingratus esse : Huc om-
 nes suas curas convertunt & comportant , & in
 publicis locis aperte conglobati consilia sua confe-
 runt , quod certe sine maximæ Senatus partis
 beneplacito fieri nequit , cum nemo sit qui con-
 spirationes istas cupiat vel verbo attingere , ne-
 dum impedire. Dicebat etiam junior PONTI-
 SELLA , se sæpissime obvium fieri *Gantnero* &
 suis complicibus , & nuper GANTNERUM dixit-
 se : Se *Calvini* Libros lubenter legere : Tigurino-
 rum vero nauseare , denn wenn er so 1. Blatt oder
 zwey läse ; So wüsse er noch nit den Sensum oder
 was sy wöllind. Deum immortalem ! nisi ego
 Tigurinus essem , forsan hæc in sanctos labores
 & vigilias vestras non evomeret , arrogantiss. odio
 turgens homo. Sic stimulis hisce suis apposite
 MARIO suo accedit. Vide quam vere sese offe-
 rat , Confessionem nostram se recepturum , qui
 Tigurinorum Scripta nauseat & omnibus sannis
 excipit , & traducit. Fieri potest , ut is qui mihi
 hæc ore hostili retulit , me ita in GANTNERUM
 instigare

instigare & incendere voluerit, quo melius ipse quod sperat consequi possit: Videntur enim esse rivales. Es laßt auch Gantner gegen dem Sommer sein Haar wider wachsen, welches er gegen dem Winter lassen abschneiden, und ein beschorner Bub worden, als der sich vsethan, sich der Kilchen nüt mer zbladen, sonder ein Ley sin.

Idem ad eund. d. 27. April. 1574.

Nihil prorsus tibi amplius de GANTNERO scriberem, nisi ejus pertinacia & cristæ tantæ essent, quæ deprimi a Senatu nostro non possunt. Nudius tertius pransus sum cum præfecto Dietegio, cui prandio D. Cos. *Ambrosius* quoque interfuit, is de hominis obstinacia sermonem faciens dicebat: Superior nobis & fortior omnibus evasit. Jussus est vertere solum; recusat id facere, commissus est præfectis & lictoribus nostris, nemo illum vult attingere. &c. Et hoc Dei justum est judicium, ut succrescens zizanium triticum tandem suffocet. Recte Lupo ovem commiserunt, aut potius lupum lupis. Est mos patrius, ut politarchæ sive præfecti nostræ urbis damnatum aggrediantur, capiant & lictoribus tradentes, in vincula conjiciant: at hi summi amici sunt GANTNERI. Colludunt ita inter se, sed metuendum ne lusus ille et jocus asperum fortiatur eventum.

Idem ad Eund. d. 18. Maji. 1574.

Dicitur GANTNERUS bona sua mobilia & immobilia hastæ subicere. Vendidit suas vacas. Villam quoque auctione vendere non dubitare. Sunt qui 1700. aureos pro ea numerare velent, sed qui plus licitentur, homo avarus expectat.

pectat. Quo sit migraturus ignoro, sequetur for-
 san MARIUM, qui dicitur in Palatinatum pro-
 fectus, ubi conditionem opimam nactus sit.
 Miror si Heidelbergenses istos homines ferant, a
 quibus nobiscum non uno modo damnantur, et
 quibus non levis conflictus fuit hactenus ab ejus-
 modi capitibus. Si rem agit seriam GANTNE-
 RUS pessum ibit: sin secus, tanto nocentior no-
 bis, quanto simulatior existet. Ego, ut quid
 sentiam libere fatear, vix possum credere, ho-
 minem tanto suorum favore munitum, alium so-
 lem quæsiturum. Non deerunt tamen *Casparis*
Suenkfeldii propugnatores, qui hunc *Bernhardum*
Rotmannum avide sint excepturi.

Idem ad Eund. d. 25. Maji. 1574.

MEra est collusio quam GANTNERUS agit, si-
 mulavit se solum versurum, & ideo vaccas
 vendidit, ut majora sibi comparet. Hinc nostri
 ita sunt perculsi, tamque saucio animo hoc ipsius
 propositum acceperunt, ut liberum illi fecerint
 hic subsistere, etiamsi a Cœnæ Christi participati-
 one abhorreat, eaque re satis declaret, quam a
 nostra Confessione sit alienissimus factus. Putant
 facile illum tolerari posse, modo neminem in suam
 opinionem secum trahat. Quasi vero Ministri
 exemplum, etsi mutus etiam fuerit, adeo enor-
 me et impium, impietatis aliis majoris non sit
 futurum scandalo & corruptioni. Potius nos
 expellerent, quam lupum ipsum callidissimum &
 vafrum. Mirarique non desino, quo tandem tan-
 ta impietas & inconstantia in istis hominibus sit
 eruptura.

Idem

Idem ad Eund. d. 14. Junii. 1574.

CUM ante menses aliquot D. CAMPELLUS veniam a Dominis peteret, et dimissionem, rogatus ab istis ut maneret, mansit & in officio voluit pergere, sed 9. Junii præter omnem expectationem in ipsius locum Junior PONTISELLA electus est: quid ego sentiam, & quibus artibus hoc sit effectum proxime scribam: Iisdem artibus GANTNERUM quoque, qui in hæresi sua pertinaciter pergit, in meum locum laborant subornare. Non potuerunt hi ferre concordiam nostram, quam incorrupte servavimus; hinc illa repentina mutatio. In quam me miseriam dejeceritis brevi patebit. Si meum habere volunt iudicium de alio pædagogo creando, præ cæteris D. MULLERUS mihi in ore erit, hunc mea vox eliget, et nullum alium, si modo velit.

Idem d. 13. Julii. 1574. ad Rodolph. GUALTHERUM, Tig. Eccl. Episcopum ad D. Petr.

S.

Rumor hic percrebuit, et non a paucis confirmatur, Venerandissime Domine, GANTNERUM nostrum, hujus Ecclesiæ pertinacem perturbatorem ad tuam nuper Humanitatem venisse, et nescio de quibus omnibus conquestum, quæ ad controversiam veterem, quæ toti Synodo cum illo intercessit, spectent. Te ergo, colendissime D. Pater suppliciter rogamus, ut maxima facere non dedigneris: Licet enim nescii non simus, hominis illius vafritiem et perversitatem vobis perspectam esse: novis tamen calumniis nos obruere et ad majus indies certamen nos provocare adeo non cessat, ut oculatiores vigilantioresque
indies

indies nos reddens, in officii a vobis Patribus nostris venerandissimis suppliciter petere, non sumus veriti. Cognoscetis ex historia hujus certaminis, quam improbitas et calliditas hominis mihi invito nunc extorquet, quid monstri nunc alat, quidve suis ubique querelis partim fictis, partim vero calide detortis quærat, urgeatque. Hæc ab aliis Fratribus jussus sum ad te scribere Reverendiss. D. Mecænas: idcirco rogo brevitatem meam æquibonique consulas, ita enim nuncius ille abitum maturavit, ut plura subnectere fas mihi non fuerit, aut integrum potius. Curiaë ocys 1574. 13. Julii. Colendissimos nobis omnibus D. Patrem *Bullingerum*, D. *Simlerum*, D. *Hallerum* & cæteros omnes salvos cupimus. Tui nominis præclarissimi

Studiosissimus THOBIAS Eglus.

Idem ad eundem GUALTHERUM. d. 20. Jul. 1574.
S.

REverendissime D. Pater, et mihi Meccenas singulari observantia Colendissime, non miraberis multum, quis tam cito GANTNERI nostri querelas disseminaverit, quas apud te deponere homo impudens non erubuit: Si hominis illius ingenium probe perspectum habeas. Ut enim in corruptis officinis porrigitur quid pro quod; ita ex familiari illo vestro colloquio, multum gloriatus, frumentarios nimirum nostros, et quos sui ad nos reditus et itineris socios & comites habuit, vanis rumoribus et thraſonicis gloriationibus adeo nimirum imbuit, ut vix urbem ingressis, ejuscemodi rumusculi aures nostras vulnerarint. Conquirat perversus ille homo undique sibi consilia & auxilia,

auxilia; quibus et Magistratus et civium oculos callide et veteratorie, nec sine viribus additis præstringat, nobisque odium majus concilians, sub pietatis simulatione rem suam agat, seque in Ministerium malis artibus, invito & dejecto me ignominiose intrudat. Utque in hac omnis doli et malitiæ palæstra valde industrium et indefessum se præbet; ita ne latum quidem unguem a perverso et hæretico suo dogmate discedit. FRELLUM suum semper cupit defensum, a cujus tamen opinionibus abhorre se omnibus persuadere molitur. Quasi vero pestes ejusmodi non sint tanto nocentiores, quanto sub innocentiae pallio venenum suum occultare magis student. At non opus est actum agere, teque pluribus obtundere, legantur ea, quæ in Synodo illa, quam homo petulans præter omnem rationem et meritum calumniatur, sunt lecta, dicta & facta, et tandem etiam ab Ampliss. Rhætorum Senatu publico Sigillo roborata: nec difficile cognitu erit, quam lente et fraterne cum heteroclitio isto capite egerimus. Equidem hac sua de zizaniis non evellendis concione, cujus apud te fecit mentionem, Anabaptistarum deliria et manifestos errores quasi ex professo ita propugnandos susceperat, ut F. M. D. PONTISELLA, qui huic concioni tunc interfuit, vix et ne vix quidem sibi temperarit, quin in medio cœtu sese obloquendo opponeret. Hæreseos vero suspicionem sibi auxit GANTNERUS, cum in Synodo manifestum Anabaptistam & incurabilem Seductorem excusaret: utque hoc commode posset, basin ipsam, qua nituntur omnes fanatici, et clypeum, quo se tuentur, multis contentionibus defendere conaretur. Cum enim hominis
illius

illius arbitrio nemo ad bonum et veram fidem cogendus erit, nonne habent isti novatores, quod votis omnibus expetunt? nonne sub hoc clypeo tuto delitescere et totum orbem tandem inquinare impune possunt? Si vero homo impudens et vases tam temere calumniatur, quasi inique secum in Synodo sit actum, cum nihil erroris sive veneni suserit, neque hæreticis nostris assentiatur: Cur ergo hunc animum, si ab hac labe adeo immunis est, post Synodum non exeruit? Cur Magistratui, cum cives suos nuper in fidem acciperet, fidem ille eidem denegavit? Cur Juramentum ἀπακτὸν ceu Mosaicam tyrannidem et coactionem liberis hominibus minime dignam calumniando respuit? Misi hujus impudentiæ et temeritatis exemplum manu D. Cos. *Willii* in rei memoriam scriptum ad D. BULLINGERUM, qui et processum causæ hujus a fratribus accepit: a quo singula, si tibi opus et otium esset, sciscitari posses. Cætera quæ hominis illius irrequietum animum et os impudentissimum arguunt, ex Historia, quam nunc contexo, suo tempore cognosces. Quid multis autem? Non multum ante quam Basileam et Tigurum ad vos descenderet, ad juniorem PONTISELLAM dixit (apud quem etiam vigilias vestras, et sanctissimos doctissimosque labores, ceu essent quædam σκύβαλα, odiose carpsit) se in sua opinione constanter aut pertinaciter potius mansurum, non enim deesse sibi solidas rationes, quibus armatus, denuo nobiscum in arenam descendere posset. Interim virus suum callide dissimulans, in publico, quo crebrius utitur, et singulos cives prensare, inque sui favorem inflectere non cessat, sibi injuriam a nobis et vim fieri con-

L 2

queritur.

queritur. Utque brevius dicam, Protheos instar et chamæleontis ipsissimus vertumnus, omnia ex insidiis agit, monstra cum suis, quos ex proceribus indies dementat, alit. Si quo modo vindictam cogitans, solo me extrema cum turpitudine remoto, classicum canat, triumphos jactet, hocque vix partum et exantlatum ovile pro libidine sua regat, seducat et perdat. Huc tendunt hominis illius nobiscum summa distractio, artificissima vero cum Suenkfeldiis omnibus, et maxime cum *Gabriele Krættlio*, hujus hominum furfuris summo patrono, necessitudo et familiaritas. Hinc querimonia illa, quod talentum suum ad ædificationem suæ Ecclesiæ impendere non liceat, cum se cum primis, damnatis aliis, ex Casparis sui præceptoris magisterio, pro idoneo maxime ministro habeat. Rectissime autem consulisti, **C**olendissime & doctissime Vir, ut opinione sua intolerabili abjecta, cum fratribus, quos ille omnes hostium numero et loco habet, ex animo nec simulate, ut antea fecerat, in gratiam redeat. Hanc unicam medicinam esse huic morbo salutarem, tam bardus ille non est, ut non jampridem cogitarit: at coram te non sine causa quædam ambigue, multa odiose, plura minaciter respondit: his enim armis ut hæctenus contra nos pugnavit, ita contra tuum paternum consilium, se pugnam omnibus viribus instauraturum, satis ostendit. Non satis est ei, animi sui morbum et odium pertinax cum haud ferendis erroribus conjunxisse, nisi etiam in concepto odio et errore contabescat. Quibus modis igitur ampulla illa diffuari et lucriferi poterit? quæ suos saltus devios tantum non agnoscat et expectoret, ut in eis
indies

indies magis magisque implicari confirmatique videatur. Nullo in illum privato laboramus odio, sicuti odio in nos vatiniانو de nobis spargit: Sed quod fecimus ex officio, Ecclesiae lacrymas respicientes, fecimus. Gloriosum et magni animi indicium nobis esse videtur, in ira remittenda adversarium praevenire, nec rogari, sed veniam potius rogare velle: Sed quid agamus, ubi culpa non agnoscitur? ubi omnis lucrificandi hominem occasio nobis praeciditur? ubi omnia ex composito et insidiis, quibus Collega quoque jam meus homo pietate et doctrina praestantissimus, improbe, praeterque omnem rationem et meritum suum, statione sua excidit, nobiscum aguntur? Cur GANTNERUS non audit bene sibi consulentes? Cur oculos et aspectum suum nobis invidet? Cur nos per urbem hanc totam traducere, detractionibus et calumniis nos cruentare et proscindere laudi sibi ducit? Cur coetus nostros ceu noctua lucem refugit? Cur Sacramenta ministerio nostro celebrata ceu aspidem exhorrescit? Quid sibi vult obstinacia illa, et obfirmata improbitas ejus, qui singularem tamen candorem et animi sinceritatem praese cupit ferre? Num laceratae Ecclesiae facies suadet, ut in ultimum ipsius exitium polypum ejusmodi pectori nostro applicavissimus. Cupe-remus ex animo viam et modum lucrificandi hominem talem nobis ostendi, qui ipsi et salutaris et Dei honori et Ecclesiae non adversus esset. Utinam homo ille consilio tuo prudentissimo pareret: at non ideo consilium cum abs te, tum a D. Bullingero prius, petiit, ut id sequeretur: Sed ut ex ore vestro recte aliquid prolatum, sinistre apud suos illos detorquere, augere, minuere et

prout sibi commodum fore videtur, consiliis vestris fere paternis contra nos abuti possit. Hoc spectat magnus ille Propheta. Quid autem hinc inde etiam colligeremus, quod nunc *Sulzeri* quoque favorem et amicitiam ambit, qui huc usque etiam nonnisi ex *Erasmi*, *Franci*, *Castalionis*, *Brentii* &c. libellis negotium nobis faceffere studuit. Lynceum esse oporteret, qui Vertumni hujus ingenium satis velit perspicere, et occulta illius consilia, quæ semper nobis quam longissime remotis cum suis proceribus commiscet, investigare. Finem igitur scribendi faciam, D. Pater colendissime, et Deum Patrem indefinentibus precibus rogabo, ut te suæ Ecclesiæ et nobis omnibus ceu singularem Mecænatem quam diutissime incolumentem conservet. D. *Willius*, quem hodie conveni et reducem ex thermis Fabariis salutavi, salutem tibi officiosissimam ex animo adscribit vicissim. Cum hæc absolvisssem, venit ad me D. Collega **CAMPELLUS**, cui antea quoque tuas legendas miseram, et suam super hæc omnia Sententiam ad me fert: nolui et illam te celare, quam tamen ubi commodum fuerit, aliquando remittes. Ex quo rediit Legatus regius, bellicus fit apparatus, et militiam, cui se nostri vendiderunt, persequentur inceptam. Deus se nostri misereatur, qui scientes et volentes innoxium sanguinem fundimus. Tibi me honorandiss. D. suppliciter commendo. Curiaë Rhæt. 1574. 20. Julii.

Tui nominis præclarissimi
 studiofissimus
 Thobias Eglinus.

TH.

TH. EGLINUS d. 9. Aug. 1574.

ALtas radices jam nunc egit hæreticissima illa opinio GANTNERI, neminem ad fidem esse cogendum, requiri cor spontaneum. &c. Hanc pulchre Magistratus imitatur & neminem cohercet, plusque occupari videtur in pseudodoctoribus amplexandis, quam vigore suarum Legum conservando & exerendo. Quid aliud igitur sperandum nobis, quam extremum malum, cum præsentis nihil moveamur, ut Deum punientem majori reverentia colamus? - - - D. CAMPELLUS crastino Davosium discedet, ad conducendos equos onerarios, quibus suppellex imponatur ejus. Dominus bene vertat omnia!

T A N T U M.

